

Α' ΜΕΡΟΣ : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

- 1) Ο ρόλος της εκπαίδευσης στον καπιταλισμό
- 2) Ο ταξικός χαρακτήρας της Ανώτατης Εκπαίδευσης
 - α)επιστήμη και ιδεολογία
 - β)κοινωνικός καταμερισμός εργασίας
 - γ)σύνδεση της επιστήμης με την παραγωγή
 - δ)αναδιανομή εισοδήματος και «αγορά γνώσης»
- 3) Η νεοφιλελεύθερη στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση
- 4) Η τρέχουσα φάση της αναδιάρθρωσης
 - α)αξιολόγηση και δια βίου εκπαίδευση
 - β)νόμος – πλαίσιο
 - γ)αναθεώρηση άρθρου 16 του Συντάγματος, αναγνώριση ΙΕΚ – ΚΕΣ

Β' ΜΕΡΟΣ : ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- 1) Ταξική πάλη και «κρίση της εκπαίδευσης»
- 2) Η σύνδεση φοιτητικού και εργατικού κινήματος. Ο ρόλος των κομμουνιστών
- 3) Η αναγκαιότητα επαναστατικού προγράμματος και η σύνδεση μεταρρύθμισης – επανάστασης
- 4) Η εργατοδημοκρατική συγκρότηση και οργάνωση του φοιτητικού κινήματος

Α' ΜΕΡΟΣ :
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

1) Ο ρόλος της εκπαίδευσης στον καπιταλισμό

Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι μέρος της κοινωνικής αναπαραγωγής. Σχετίζεται με την αναπαραγωγή και ανάπτυξη της γνώσης ως στοιχείο των παραγωγικών δυνάμεων, όπως πραγματώνεται από τον εργαζόμενο – φορέα της και τα τεχνολογικά μέσα της παραγωγής, και ως μέσο διαμόρφωσης των όρων ιδεολογικής και πολιτικής κυριαρχίας της άρχουσας τάξης. Γι' αυτό το περιεχόμενο, η δομή και η λειτουργία της εκπαίδευσης είναι απολύτως συνδεδεμένα με τον κοινωνικό τρόπο παραγωγής και την αντίστοιχη σ' αυτόν ταξική κυριαρχία. Η κατοχή της γνώσης στο Μεσαίωνα ήταν το διακριτικό γνώρισμα της αριστοκρατίας και των θρησκευτικών της λυκόσκυλων στην υπηρεσία της οικονομικής, πολιτικής και ιδεολογικής καταδυνάστευσης των δουλοπάροικων και της φτώχης και αμόρφωτης μάζας. Στον καπιταλισμό όμως η γνώση γίνεται άμεση παραγωγική δύναμη και η ανάπτυξή της βασικό στοιχείο της διαρκούς επαναστατικοποίησης των μέσων παραγωγής, που είναι ζωτικής σημασίας για την αναπαραγωγή του κεφαλαίου. Από την εκπαίδευση πλέον εξαρτάται η παραγωγή εργατικής δύναμης ικανής να καταναλωθεί στο σύγχρονο επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων αλλά και η ανάπτυξη των επιστημονικοτεχνικών όρων της παραγωγής, αφού η Ανώτατη Εκπαίδευση παράγει επιστήμονες και τεχνικούς και αποτελεί το κέντρο της ερευνητικής δραστηριότητας.

Αυτό δεν σημαίνει ότι στον καπιταλισμό χάνονται τα «παλιά καλά» ταξικά χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης, δηλαδή η ταξικά ιεραρχημένη πρόσβαση στη γνώση και η αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας μέσω της ελεγχόμενης διδασκαλίας. Αντίθετα τα χαρακτηριστικά αυτά διατηρούνται υπό νέες συνθήκες και «μαζικοποιούνται».

Οι ταξικές διακρίσεις διαπνέουν ολόκληρο το σύστημα εκπαίδευσης και έχουν ποικίλες μορφές, από την άλλη πλευρά η πρόσβαση των παιδιών των εργατών στο σχολείο, «αναβαθμίζει» το σχολείο ως μέσο διάδοσης αστικών ιδεών και ως μέσο πειθάρχησης της νεολαίας. Ωστόσο στον καπιταλισμό η εκπαίδευση βγαίνει διαπαντός έξω από τα στενά όρια της άρχουσας τάξης και των συναρτούμενων με αυτήν επιστημονικών ελίτ, γίνεται βασικός όρος παραγωγής της εργατικής δύναμης και κατά συνέπεια βασικό πεδίο της κρατικής πολιτικής. Ταυτόχρονα γίνεται βασικό πεδίο σύγκρουσης ταξικών συμφερόντων αφενός επειδή συνεχώς αυξάνεται η σημασία της για την εργασία και κατά προέκταση ολόκληρη την κοινωνική ζωή, αφετέρου γιατί γίνεται ολοένα και πιο πλατιά η συμμετοχή των μαζών σε όλες τις βαθμίδες της.

Από τη γέννηση του καπιταλισμού μέχρι σήμερα, η διαρκώς αυξανόμενη σημασία της γνώσης στην κεφαλαιοκρατική αναπαραγωγή, αντανακλάται στις εξής συνεχείς τάσεις που παρατηρούνται στην εκπαίδευση:

- α) μαζικότερη συμμετοχή σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης
- β) αύξηση της αναγκαιότητας γενικής (υποχρεωτικής) εκπαίδευσης – σε χρόνια σπουδών και όγκο γνώσεων
- γ) ανάπτυξη εκπαιδευτικών βαθμίδων, κατευθύνσεων και εξειδικεύσεων

Για το καπιταλιστικό κράτος η εκπαίδευση έχει τις παρακάτω, αναπόσπαστες μεταξύ τους, διαστάσεις:

α) είναι η βασική διαδικασία επιβολής της αστικής ιδεολογικής ηγεμονίας στη νεολαία

β) παίζει κεντρικό ρόλο στην αναπαραγωγή του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας, προετοιμάζει δηλαδή τους νέους για την ένταξή τους στην κοινωνική παραγωγή και κατά προέκταση για την αυριανή ταξική τους θέση

γ) αποτελεί το πρωταρχικό μέσο για την ενσωμάτωση της γνώσης στην παραγωγή, μέσα από την προετοιμασία της εργατικής δύναμης και των διανοητικά εργαζόμενων για την ένταξή τους στην παραγωγή

δ) είναι παράλληλα ένας τομέας της οικονομικής ζωής όπου επενδύονται και καταναλώνονται πόροι, είτε αυτοί είναι κοινωνικοί (π.χ. δημόσιες δαπάνες), είτε ατομικοί (π.χ. ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα – δίδακτρα).

2) Ο ταξικός χαρακτήρας της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Η Ανώτατη Εκπαίδευση ως η **κατεξοχήν βαθμίδα διδασκαλίας και ανάπτυξης της επιστήμης, παράγει τους κατέχοντες επιστημονική ή/και τεχνολογική γνώση και επιτελεί αντίστοιχο ερευνητικό έργο**. Έχει, με τις ιδιαιτερότητές της, όλες τις όψεις της καπιταλιστικής εκπαίδευσης που προαναφέρθηκαν.

α) επιστήμη και ιδεολογία

Το αστικό Πανεπιστήμιο διαποτίζει την εκκολλημένη διάνοηση με την αστική ιδεολογία, συγκροτώντας ταυτόχρονα την ιδεολογία αυτή σε επιστημονική γνώση. Αυτό σημαίνει ότι κάθε επιστήμη που διδάσκεται, θεμελιώνεται σε φιλοσοφικές και μεθοδολογικές αρχές συμβατές με την αστική ιδεολογία. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η αντιεπιστημονική διδασκαλία της μαρξικής θεωρίας, απογυμνωμένη από τα επαναστατικά χαρακτηριστικά της, η οποία ακίνδυνη πλέον αποτελεί την μήτρα των διαστρεβλωμένων αποτυπώσεων της στο συνδικαλιστικό και πολιτικό πεδίο αλλά και ανάγοντας εν τέλει τον μαρξισμό σε ένα στείρο επίπεδο ελεατισμού, αποκόπτοντας τον από την κατεξοχήν στόχευσή του, την απελευθέρωση της εργατικής τάξης. Οι απόψεις που απορρέουν από την αντίπαλη ταξικά θεωρία, το διαλεκτικό υλισμό, μόνο ως εξαιρέσεις και στο περιθώριο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων μπορούν να επιβιώνουν, για να συμβάλλουν τελικά στην επίφαση της «ελεύθερης διακίνησης των ιδεών» που υποτίθεται ότι διαπνέει το αστικό Πανεπιστήμιο.

Παράλληλα με τον πειθαναγκαστικό τρόπο οργάνωσης της γνώσης και την πειθάρχηση που επιβάλλεται από το πρόγραμμα σπουδών και το εξεταστικό σύστημα, οι νέοι επιστήμονες «ασκούνται» να χρησιμοποιούν τις γνωστικές τους δεξιότητες κατά τρόπο πλήρως συμβατό με το «σύστημα» προκειμένου να αποκομίζουν και τα αντίστοιχα ατομικά οφέλη (πτυχίο, δουλειά, καριέρα). Εμπεδώνεται έτσι μία «αξιοκρατία», η οποία αφενός προκύπτει από «ίση αντιμετώπιση των άνισων» (π.χ. οι επιδόσεις του νέου που εργάζεται για να σπουδάσει, δεν κρίνονται διαφορετικά από αυτές του συμφοιτητή του, γόνου πλούσιας οικογένειας), αφετέρου έχει στη βάση της αξιολογικής της κλίμακας την πειθάρχηση στις επιταγές του συστήματος – αφεντικού.

β) κοινωνικός καταμερισμός εργασίας

Η Ανώτατη Εκπαίδευση ως εκ της θέσεώς της «παράγει» τα **υψηλού μορφωτικού επιπέδου τμήματα του πληθυσμού**. Αυτό δεν σημαίνει και δεν σήμαινε ποτέ στο καπιταλιστικό Πανεπιστήμιο, «παραγωγή» ταξικών θέσεων. Για παράδειγμα, λίγοι σχετικά αστοί ήταν απόφοιτοι Πανεπιστημίου, όχι μόνο κατά τη γέννηση του καπιταλισμού, αλλά μέχρι και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Το Πανεπιστήμιο ανέκαθεν προετοίμαζε φυσικά την αστική διανοήση, τους αστούς πολιτικούς, τα ανώτερα στελέχη του κράτους και των επιχειρήσεων. Το να είσαι όμως αστός απαιτεί να είσαι ιδιοκτήτης μέσων παραγωγής και όχι μορφωμένος. Ωστόσο η ανώτερη μόρφωση χρησιμεύει στους γόνους των αστικών οικογενειών τόσο για να παίξουν το διευθυντικό τους ρόλο σε μία ολοένα αναβαθμιζόμενη τεχνολογικά παραγωγική διαδικασία και για να εκπροσωπούν με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο την ανώτερη ταξική τους θέση. Από την άλλη, είχε παλαιότερα λανθασμένα θεωρηθεί ότι το Πανεπιστήμιο «παράγει» κυρίως επιστήμονες μικροαστούς, οι οποίοι πρόκειται να εργαστούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες (γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί) και κάποιοι ως ανώτεροι υπάλληλοι. Η άποψη αυτή αγνοούσε ότι στην πραγματικότητα υπήρχαν από πολύ παλιά απόφοιτοι ανώτερης εκπαίδευσης οι οποίοι εντάσσονταν στην εργατική τάξη, όπως είναι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, σημαντικό μέρος των υπομηχανικών κ.ά.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση, όσο μαζικοποιείται, αναπαράγει τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας στα πλαίσια του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής και του επιπέδου ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων. Σύμφωνα με αυτό, έρχεται να καλύψει τις ανάγκες της παραγωγής σε ειδικευμένους-μορφωμένους εργαζόμενους, αλλά ταυτόχρονα εξυπηρετεί και τις ανάγκες της αστικής τάξης για φτηνούς και εξειδικευμένους εργαζόμενους με όσο το δυνατόν λιγότερα επαγγελματικά δικαιώματα. Αυτός ο “διπλός” ρόλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συμβάλει στη δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων σπουδών πολλών ταχυτήτων και επαγγελματικών δικαιωμάτων, οξύνοντας παραπέρα την κατανομητική αστάθεια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την άναρχη παραγωγή αποφοίτων διαφόρων ειδικοτήτων. Έτσι λοιπόν, η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη χώρα μας είναι “διαιρεμένη” σε ΑΕΙ-ΤΕΙ παράγοντας δυο κατηγορίες αποφοίτων πάνω στα “ίδια” αντικείμενα σπουδών με εντελώς διαφορετικά επαγγελματικά δικαιώματα.

Σήμερα είναι ολοφάνερο ότι **η μαζική παραγωγή αποφοίτων μόνο μαζική παραγωγή μορφωμένης εργατικής τάξης μπορεί να επιφέρει**. Αλλιώς η μαζικοποίηση της πανεπιστημιακής μόρφωσης θα ήταν η χρυσή οδός για μία κοινωνία πλουσίων και πλουσιότερων! Οι πιθανότητες ενός αποφοίτου να ενταχθεί στις στρατιές της μισθωτής εργασίας ή να έχει μία καλύτερη τύχη, εξαρτάται κυρίως από την ταξική του καταγωγή και τις – θεμιτές ή αθέμιτες – προσωπικές δυνατότητες να βελτιώσει την καριέρα του. Από την άλλη, όσο αυξάνονται οι νέοι που αναζητούν μία καλύτερη εργασιακή ένταξη μέσω ενός πτυχίου που κατοχυρώνει ισχυρά επαγγελματικά δικαιώματα, τόσο εντείνεται η ταξική επιλογή τους κατά την εισαγωγή στα ΑΕΙ (ιδιαίτερα αυτά με καλή εργασιακή προοπτική), τη συνέχιση των σπουδών και τα μεταπτυχιακά, αφού απαιτείται από τις οικογένειες να στηρίζουν οικονομικά τα τέκνα τους για πολλά χρόνια σπουδών και οι υψηλών απαιτήσεων σπουδές δεν επιτρέπουν στους φοιτητές να εργάζονται παράλληλα.

γ) σύνδεση της επιστήμης με την παραγωγή

Η μαζικοποίηση της 3ο-βάθμιας εκπαίδευσης, ακολουθεί τις **αυξανόμενες ανάγκες της παραγωγής για περισσότερους υψηλού μορφωτικού επιπέδου εργαζόμενους**.

Αρχικά η τεχνολογική «ανώτερη» εκπαίδευση και σήμερα το πλήθος των νέων κατευθύνσεων και εξειδικεύσεων που προστίθενται στο Πανεπιστήμια, υπαγορεύονται κυρίως από τις ανάγκες της παραγωγής για νέα μισθωτά μεσαία στρώματα και υψηλής ειδίκευσης εργατική τάξη. Και αυτή η εξειδίκευση σήμερα συντελείται σε πολλά επίπεδα στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το ένα επίπεδο αντιστοιχεί στα ΤΕΙ και τους πρώτους κύκλους σπουδών, όπως εφαρμόζονται στα ΑΕΙ κάποιων χωρών. Ένα ανώτερο επίπεδο προκύπτει από τις κατευθύνσεις εντός της προπτυχιακής εκπαίδευσης και το ανώτατο από τις μεταπτυχιακές σπουδές. Σε καθένα απ' αυτά τα επίπεδα εξειδίκευσης αντιστοιχεί μία διαφορετικής μορφής σύνδεση με την παραγωγική διαδικασία. Το πιο χαμηλό επίπεδο προετοιμάζει κυρίως τα μορφωμένα τμήματα της εργατικής τάξης, το ανώτερο επίπεδο συνδυάζει ένα βαθμό εξειδίκευσης με τη σφαιρική επιστημονική γνώση, που χρειάζεται για την άσκηση διευθυντικού ρόλου στην παραγωγική διαδικασία, ενώ το ανώτατο, μεταπτυχιακό, προετοιμάζει και σε ένα βαθμό υλοποιεί την έρευνα. Η μεταπτυχιακή εξειδίκευση μαζικοποιείται σήμερα σαν αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης της έρευνας στην παραγωγική διαδικασία.

Παρά τη γενική αντιστοίχιση της διάρθρωσης και του περιεχομένου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας και της αναπαραγωγής του κεφαλαίου γενικότερα, υπάρχει πάντα μεγάλο χάσμα μεταξύ της αγοράς εργασίας και του πληθυσμού των αποφοίτων, όπως γίνεται φανερό από τη συνεχώς διογκούμενη ανεργία των πτυχιούχων ΑΕΙ και ΤΕΙ. Δεν πρόκειται φυσικά απλώς για ένα συγκυριακό φαινόμενο λόγω του «υπερπληθυσμού αποφοίτων» ή απλώς κάποιων ελλείψεων στην κυβερνητική εκπαιδευτική πολιτική. Αν οι πιθανότητες να μείνεις άνεργος αυξάνονταν ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης κανείς δεν θα ήθελε να σπουδάσει.

Αντίθετα, η αυξημένη «ζήτηση» για ανώτερες σπουδές προκύπτει από τη μεγαλύτερη πιθανότητα εργασιακής ένταξης των αποφοίτων, σε σχέση με τους απόφοιτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το να σχεδιάσει δε το κράτος την απορρόφηση των αποφοίτων από την παραγωγή, θα προϋπέθετε να σχεδιάσει την ανάπτυξη της παραγωγής. Αυτό όμως είναι απολύτως αδιανόητο στον καπιταλισμό! Η παραγωγή αναπτύσσεται άναρχα μέσα από τον σκληρό ανταγωνισμό των καπιταλιστών! Οποιαδήποτε απόπειρα αντιστοίχισης των σπουδών στις ανάγκες της καπιταλιστικής παραγωγής είναι μάταια. Αυτή η αναρχία στην παραγωγή μεταφέρεται ως δυσαναλογία στην αγορά εργασίας. Σε κάθε περίοδο παρατηρούνται ελλείψεις σε διανοητικά εργαζόμενους κάποιων ειδικοτήτων, αλλά στη σύγχρονη φάση ανάπτυξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπάρχει συνήθως υπερπροσφορά εργασίας. Η κυβερνητική πολιτική έχει κάθε λόγο να προωθεί την υπερπροσφορά εργασίας υψηλής μόρφωσης για να δημιουργείται πίεση πάνω στους ήδη εργαζόμενους κατά τη διαπραγμάτευση των μισθών και των δικαιωμάτων τους με το κεφάλαιο.

δ) αναδιανομή εισοδήματος και «αγορά γνώσης»

Η «Δημόσια Δωρεάν Παιδεία» ήταν το ιστορικό αποτέλεσμα ενός συγκερασμού των αναγκών της κοινωνικής αναπαραγωγής και της ανάπτυξης του κεφαλαίου σε μία δεδομένη ιστορική φάση ανάπτυξης του καπιταλισμού. Από τη μία πλευρά η ανάγκη του κεφαλαίου για ταχύρυθμη άνοδο του γενικού μορφωτικού επιπέδου και μαζικοποίηση της εργαζόμενης διανοήσης και από την άλλη η μεταπολεμική όξυνση της ταξικής πάλης στις αναπτυσσόμενες καπιταλιστικές χώρες, συνέκλιναν στη θεσμοθέτηση της «Δημόσιας Δωρεάν Παιδείας» μέσα στο γενικότερο πλαίσιο του «κράτους πρόνοιας».

Σ' αυτή τη φάση η Παιδεία γίνεται ένας σημαντικός οικονομικός τομέας, αφενός λόγω του ειδικού της βάρους στα δημόσια οικονομικά, αφετέρου λόγω του

αυξανόμενου ρόλου της στην αναπαραγωγή του κεφαλαίου. Η «Δημόσια Δωρεάν Παιδεία» ήταν επί δεκαετίες η γενική στρατηγική στον καπιταλιστικό κόσμο, ωστόσο τα χαρακτηριστικά της σε κάθε χώρα κρίθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τις ιδιαίτερες ανάγκες του κεφαλαίου και την πάλη του εργατικού και του φοιτητικού κινήματος σ' αυτήν. Το κράτος επιχειρούσε πάντα να φορτώσει στην εργατική τάξη και τα μικροαστικά στρώματα μεγαλύτερο μέρος του κόστους για την εκπαίδευση των παιδιών της, ενώ αντίθετα η πάλη της εργατικής τάξης και των φοιτητών ζητούσε και συχνά επέβαλε την κρατική συμμετοχή.

Αντίστοιχα το εργατικό και το φοιτητικό κίνημα πάλευε ενάντια στο κράτος για τους οικονομικούς και θεσμικούς όρους που θα διευκόλυναν την πρόσβαση χαμηλών κοινωνικών στρωμάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ενώ το κράτος άμβλυne τους ταξικούς φραγμούς μόνο στο βαθμό που ήταν απαραίτητο για το κεφάλαιο να παραχθεί περισσότερο μορφωμένη και εξειδικευμένη εργασία. Από την οξύτητα και την έκβαση της ταξικής σύγκρουσης κρινόταν συνεχώς το πόσο «δημόσια» και πόσο «δωρεάν» θα ήταν η Παιδεία.

Εν κατακλείδι, το Πανεπιστήμιο στον καπιταλισμό ήταν και παραμένει μέρος της κοινωνικής αναπαραγωγής. Είναι επίσης συνδεδεμένο με την καπιταλιστική παραγωγή. Σήμερα αναλαμβάνει πιο σημαντικό και άμεσο ρόλο στην παραγωγή και αναδιάρθρώνεται για να εξυπηρετήσει την νεοφιλελεύθερη στρατηγική.

Το Πανεπιστήμιο ήταν και παραμένει ταξικό, στη δομή, τη λειτουργία και τους στόχους του. Αναπαράγει και αναπτύσσει την επιστημονική γνώση υποτάσσοντάς την ταυτόχρονα στο κεφάλαιο. Διδάσκει και διαδίδει την αστική ιδεολογία με επιστημονικό περιτύλιγμα, διαπαιδαγωγεί τους επιστήμονες να υποστηρίζουν την αστική ηγεμονία ή να υποτάσσονται σ' αυτήν. Αποτελεί ένα ακόμη στάδιο ταξικού φιλτραρίσματος των νέων στην πορεία ένταξης τους στην παραγωγή, έτσι ώστε ο κοινωνικός καταμερισμός εργασίας να αναπαράγεται με όρους που εξασφαλίζουν ταυτόχρονα την αναπαραγωγή των ταξικών διαφορών ανάμεσα στα πιο μορφωμένα τμήματα του πληθυσμού.

3) Η νεοφιλελεύθερη στρατηγική αναδιάρθρωσης της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Σήμερα, στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης της οικονομίας, απαιτείται να αυξηθεί η κερδοφορία του κεφαλαίου μέσα από κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας. Παράλληλα **η εκπαίδευση μετατρέπεται ολοένα και περισσότερο σε έναν προσφερόμενο για κερδοφορία τομέα.** Η ανάπτυξη όμως της «αγοράς γνώσης» επηρεάζεται από διάφορους ειδικούς γι' αυτήν την αγορά παράγοντες. Η δυνατότητα ιδιωτικών επενδύσεων εξαρτάται από το βαθμό ανεπάρκειας της κρατικής εκπαίδευσης. Η ζήτηση στην «αγορά γνώσης» αντανakλά την αντίστοιχη ζήτηση σε αποφοίτους διάφορων κατηγοριών, δηλαδή την κατάσταση στην αγορά εργασίας. Η κατανάλωση στην «αγορά γνώσης» αφορά περισσότερο τα πιο εύπορα τμήματα του πληθυσμού. Ο νεοφιλελευθερισμός επαγγέλλεται την εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης, προπαγανδίζοντας ως «εθνικό συμφέρον» την ανταποδοτική και «οικονομικότερη» διάθεση των κρατικών δαπανών και την αύξηση των φορολογικών εσόδων που θα προκύψουν. Στην πραγματικότητα αποσκοπεί στη δημιουργία μίας ακόμα πηγής κέρδους, βαθαίνοντας παράλληλα και την ταξική ανισότητα στην αναδιανομή του εισοδήματος και όλες τις ανισότητες στην παροχή της μόρφωσης.

Το κοινό συμφέρον του ευρωπαϊκού κεφαλαίου για άμεση αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος σύμφωνα με το νεοφιλελεύθερο ιδεώδες εκφράστηκε σαφώς τόσο με τις αποφάσεις της Μπολώνια και της Πράγας για την Ανώτατη Εκπαίδευση όσο και με την στρατηγική της Λισσαβόνας, σύμφωνα με την οποία **η εκπαίδευση καλείται να συμβάλει στην «ευέλικτη» εργασία, που παίζει καθοριστικό ρόλο για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας** δηλαδή την αύξηση της κερδοφορίας.

Γιατί όμως είναι τόσο σημαντικές οι επιδιώξεις του κεφαλαίου από την αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος ώστε να τίθεται αυτή στον πυρήνα της στρατηγικής ανάπτυξης της Ε.Ε. και να προβάλλεται ως επείγουσα ανάγκη; Η απάντηση εν μέρει δίνεται από τον ίδιο τον ρόλο της εκπαίδευσης στον καπιταλισμό και **τη συνεχή αύξηση του ειδικού της βάρους στην παραγωγική διαδικασία**. Το βασικό επίπεδο εκπαίδευσης που είναι απαραίτητο στην πλειοψηφία των εργαζομένων σταδιακά αυξάνεται, οι γνωστικές εργασιακές δεξιότητες και των χαμηλής ειδίκευσης ακόμη εργαζόμενων γίνονται πολυποίκιλες και μεταβάλλονται συνεχώς. Η σύγχρονη παραγωγή απαιτεί πολύ περισσότερη εξειδικευμένη εργασία τόσο στις διευθυντικές όσο και σε εκτελεστικές θέσεις εργασίας και γενικότερα περισσότερους υψηλού μορφωτικού επιπέδου εργαζόμενους. Επιπλέον η έρευνα γίνεται ολοένα και περισσότερο αναπόσπαστο τμήμα της ίδιας της παραγωγής.

Οι καπιταλιστές εξαρτιούνται σήμερα πολύ περισσότερο και πολύ πιο άμεσα από την παραγωγή εξειδικευμένης εργασίας και ερευνητικού έργου και γι' αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία γι' αυτούς ένα αποτελεσματικό και λειτουργικό σύστημα Ανώτατης Εκπαίδευσης. Τι σημαίνει όμως γι' αυτούς *αποτελεσματικό και λειτουργικό*; Σ' αυτό απαντούν τα νεοφιλελεύθερα οράματα του **επιχειρηματικού Πανεπιστημίου** και της ιδιωτικοποίησης. Κεντρικός στόχος είναι η αυξανόμενη ανάγκη για παραγωγή επιστημονικού και τεχνολογικού δυναμικού ώστε τμήματα του οικονομικού κόστους να μετακυλιστούν άμεσα από τις κρατικές δαπάνες στους φοιτητές και τις οικογένειές τους, αφού αυξάνεται η ανάγκη της να εξοπλίσει τα παιδιά της με γνώση για να ενταχθούν με καλύτερους όρους στην παραγωγή. Γι' αυτό μέρος της Ανώτατης Εκπαίδευσης μπορεί να γίνεται από ιδιωτικά Πανεπιστήμια, εφόσον μπορούν να υπάρχουν κερδοφόρες επενδύσεις σ' αυτά. Αλλά και στα δημόσια Πανεπιστήμια μεγαλύτερο μέρος των δαπανών για τις σπουδές περνά στις οικογένειες των φοιτητών τη στιγμή που ήδη (σύμφωνα με στοιχεία της ΓΣΕΕ) το 67% του μηνιαίου οικογενειακού προϋπολογισμού καταναλώνεται σε δαπάνες σχετικές με την εκπαίδευση των παιδιών. Σημειωτέον και αποδεικτικό για τις επιπτώσεις των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων στην εκπαίδευση πως το ποσοστό των οικογενειακών δαπανών για εκπαιδευτικούς σκοπούς εκτινάχθηκε κατά 15% μετά την εφαρμογή της μεταρρύθμισης Αρσένη για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Αυτούς τους στόχους, της «οικονομικής και λειτουργικής» για το κεφάλαιο εκπαίδευσης, επιχειρούν να εξυπηρετήσουν οι κυβερνήσεις και μέσα στο πλαίσιο της «Δημόσιας Δωρεάν Παιδείας». Αυτό είναι το «όραμα» που διαπνέει τις κατευθύνσεις για την Ανώτατη Εκπαίδευση, που περικλείονται στην έννοια του Επιχειρηματικού Πανεπιστημίου. Ένα Πανεπιστήμιο που:

- Είναι τύποις δημόσιο, **λειτουργεί όμως με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια** και μπορεί να αποδέχεται κάθε είδους ιδιωτική «ενίσχυση» ή να επιβάλλει δίδακτρα.
- Είναι «συνδεδεμένο με την παραγωγή» με την έννοια ότι παρέχει σ' αυτήν τους **κατάλληλους εργαζόμενους, ερευνητικά προϊόντα και υλικοτεχνική υποδομή**, με «ευελιξία και προσαρμοστικότητα» στις ανάγκες της αγοράς, αλλά και στις ανάγκες συγκεκριμένων επιχειρήσεων για λογαριασμό των οποίων **υλοποιούνται έρευνες ή προετοιμάζονται εξειδικευμένα στελέχη**.

- **«Αξιολογείται»** με κριτήριο την επιτυχία στους παραπάνω στόχους και «επιβραβεύεται» ή «επικρίνεται» από το κράτος μέσω αντίστοιχων χρηματοδοτήσεων.
- **«Αξιολογεί» το ίδιο και «προσαρμόζει» τα προγράμματα και το περιεχόμενο των σπουδών καθώς και τους διδάσκοντες** με βάση τη συμβολή τους στην «αξία» του ιδρύματος και αναλόγως διανέμει τα κονδύλια, τους μισθούς, τις χρηματοδοτήσεις ανάμεσα στα τμήματα και το προσωπικό του.
- Έχει κατάλληλο **θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης, διοίκησης και σχέσεων εργασίας που διευκολύνει την «επιχειρηματικότητα»**. Στα οικονομικά του θα υιοθετεί λειτουργίες ιδιωτικής επιχείρησης, η ιεραρχία των διδασκόντων θα εντείνεται μια ιεραρχική δομή των διδασκόντων και διαρθρώνεται στην βάση σχέσεων διευθυντή - διευθυνόμενου εργοδότη, η «αυτοδιοίκησή» του θα ασκείται από μία καθηγητική ελίτ άμεσα συνδεδεμένη με τα οφέλη της επιχειρηματικής επιτυχίας του ιδρύματος.

Στο Επιχειρηματικό Πανεπιστήμιο οξύνεται ο ταξικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης. Στοχεύει στην προώθηση των γενικών στόχων του κεφαλαίου για την αύξηση της κερδοφορίας αλλά και στην άμεση εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων. Στο Επιχειρηματικό Πανεπιστήμιο ισχύει φυσικά ο **ανταγωνισμός της αγοράς και η δικτατορία της καπιταλιστικής επιχείρησης**. Εντείνει τους ταξικούς φραγμούς μέσα από την ιδιωτικοοικονομική λειτουργία και τις διαδικασίες πειθάρχησης των φοιτητών και διευρύνει τις ταξικές διακρίσεις μέσα από την πολυεπίπεδη «αξιολόγηση», που σημαίνει κατηγοριοποίηση ιδρυμάτων, τίτλων σπουδών και αποφοίτων. Σ' αυτό το Πανεπιστήμιο, **εντατικοποιούνται οι σπουδές, εξιδανικεύεται η ατομική επίδοση και ο στόχος της «καριέρας»**. Εντείνονται έτσι η πειθάρχηση και η διάσπαση των φοιτητών και μπαίνουν νέα εμπόδια στην ενιαία πάλη για τα δικαιώματά τους και στην ανάπτυξη φοιτητικού κινήματος. Αντίστοιχη εντατικοποίηση, ένταση της πειθάρχησης και του ατομικού ανταγωνισμού προβλέπεται και για τους διδάσκοντες, ιδιαίτερα αυτούς των κατώτερων ακαδημαϊκών βαθμίδων, που θα είναι οι τελικοί αποδέκτες όλων των πιέσεων από την «αξιολόγηση» του ιδρύματος και των ανωτέρων τους, με τους οποίους θα είναι δεμένοι με σχέσεις εργαζόμενου – εργοδότη. Η όποια συμμετοχή φοιτητών και διδακτικού προσωπικού υπάρχει στο θεσμικό του πλαίσιο θα είναι περιορισμένη και τυπική, θα διατηρηθεί μόνο για να παρέχει τη συναίνεση στις αποφάσεις της ακαδημαϊκής και διοικητικής κορυφής και την επίφαση της «αυτοδιοίκησης και αυτοδιαχείρισης» των ιδρυμάτων.

Όπως γίνεται φανερό από τα παραπάνω, η εν εξελίξει αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και γενικότερα του συστήματος της «δημόσιας δωρεάν Παιδείας», όπως το γνωρίζαμε μέχρι σήμερα, αφορά κυρίως την ανατροπή εκείνων ακριβώς των στοιχείων του, που – έστω και εν μέρει – το χαρακτήριζαν ως «δημόσιο» και «δωρεάν». Τα στοιχεία δηλαδή που ωφελούσαν τα παιδιά και τις οικογένειες της εργατικής τάξης και των φτωχών μικροαστικών στρωμάτων και είχαν παραχωρηθεί είτε από την ανάγκη του κεφαλαίου για ταχύρυθμη μαζικοποίηση και άνοδο του επιπέδου της εκπαίδευσης είτε υπό την πίεση της πάλης του εργατικού και του φοιτητικού κινήματος.

4) Η τρέχουσα φάση της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης

Η αναδιάρθρωση στην εκπαίδευση είναι βασική επιλογή των αστικών πολιτικών δυνάμεων στην Ελλάδα τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Οι αντιστάσεις που βρήκε, από το φοιτητικό και το γενικότερο εκπαιδευτικό κίνημα, σε συνδυασμό με την πίεση που υπάρχει για προσαρμογή της χώρας στα πρότυπα του «**εκπαιδευτικού Μάαστριχτ**» - **τις συμφωνίες των Ευρωπαίων υπουργών Παιδείας, σε Μπολόνια, Πράγα** κοκ- την καθιστούν ένα από τα κύρια θέματα της ατζέντας της κυβέρνησης της ΝΔ. Οι αναδιρθρώσεις στην καπιταλιστική παραγωγή δημιουργούν, με διαφορετικές ταχύτητες, στις αστικές τάξεις της ΕΕ –όπως και στο ελληνικό κεφάλαιο- επιτακτικές ανάγκες για βαθύτερη προσαρμογή και «εκσυγχρονισμένη» σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με την παραγωγική διαδικασία. Η σύνδεση αυτή πάντα υπήρχε και θα συνεχίσει, αναγκαστικά, να υπάρχει. Αυτό που διακυβεύεται είναι οι όροι, οι κατευθύνσεις της. Βασικό ζητούμενο είναι ο προσανατολισμός της επιστημονικής έρευνας στις ανάγκες των τομέων αιχμής της καπιταλιστικής παραγωγής με στόχο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού κεφαλαίου. Αυτό φυσικά συμπαρασύρει και το προπτυχιακό επίπεδο και εν τέλει συνολικά όλες τις βαθμίδες της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Και είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ανάγκη για ανάλογο, ποσοτικά και ποιοτικά, εργατικό – και στελεχικό – δυναμικό. Τα παραπάνω πρέπει, επιπλέον, να προσαρμοστούν στο κυρίαρχο, πλέον, νεοφιλελεύθερο δόγμα πολιτικής και οικονομικής διαχείρισης που επιβάλλει την απεμπλοκή του κράτος από «περιττές» οικονομικές επιβαρύνσεις.

Η μορφή με την οποία προωθούνται αυτές οι κατευθύνσεις είναι η συγκρότηση του **Κοινού Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΚΕΧΑΕ)**. Στα πλαίσια του ΚΕΧΑΕ και των αποφάσεων σε Μπολόνια, Πράγα εντάσσονται όλες οι ρυθμίσεις που κατά καιρούς έχει επιχειρηθεί να προωθηθούν και να εφαρμοστούν στην πράξη, για τους δύο κύκλους σπουδών, τις πιστωτικές μονάδες, την «ανωτατοποίηση» των ΤΕΙ, την οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια των Πανεπιστημίων, τη δια βίου εκπαίδευση, το νόμο –πλαίσιο, την αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος, τα μεταπτυχιακά και την έρευνα.

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, **κλειδί αποτελεί η σύνδεση της χρηματοδότησης με την διαδικασία αξιολόγησης και των τετραετών πλάνων των ιδρυμάτων**. Κατ' αρχάς, κάτι τέτοιο λύνει τα χέρια του κράτους για τον «εξορθολογισμό» -και κυρίως τον περιορισμό- των δαπανών για την Παιδεία. Η θέση της κάθε σχολής στην κλίμακα της αξιολόγησης θα αποτελεί το πρόσχημα, την νομιμοποίηση του κλεισίματος της στρόφιγγας του κρατικού προϋπολογισμού. Τα αγοραία κριτήρια της αξιολόγησης σε συνδυασμό με την αναζήτηση πόρων, πέραν του κρατικού προϋπολογισμού, θα οδηγήσουν στην ολοένα και στενότερη εξάρτηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων από την αγορά και τις καπιταλιστικές επιχειρήσεις. Το φαινόμενο άλλωστε υπάρχει ήδη, (ευρωπαϊκά και ιδιωτικά funding) και η αξιολόγηση έρχεται για να το γενικεύσει. Τα μεταπτυχιακά και η έρευνα αλλά και τα προγράμματα σπουδών, οι κατευθύνσεις, το περιεχόμενο των σπουδών θα προσαρμοστούν στις άμεσες ανάγκες της καπιταλιστικής παραγωγής. Οι κοινωνικές και πολιτικές επιστήμες θα υποβαθμιστούν και οι αντίστοιχες σχολές είτε θα φυτοζωούν είτε θα στραφούν σε αγοραίες κατευθύνσεις για να επιβιώσουν. Αλλά και οι θετικές σχολές αναγκαστικά θα περιορίσουν –υποβαθμίσουν- το γενικό, επιστημονικό υπόβαθρο των σπουδών προς όφελος της εξειδίκευσης και της έρευνας στο πεδίο συγκεκριμένων αναγκών της παραγωγής και των επιχειρήσεων.

Οι αρνητικές επιπτώσεις για τους φοιτητές θα είναι πολλαπλές. Το **περιεχόμενο των σπουδών** θα υποβαθμιστεί. Θα πληγεί το γενικό – επιστημονικό υπόβαθρο των αποφοίτων ακυρώνοντας έτσι την επιστημονική τους κατάρτιση και αντίληψη και επακόλουθα την ικανότητα τους να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις στην επιστήμη τους και να προσαρμοστούν -ουσιαστικά και όχι μηχανιστικά- σε ειδικευμένα πεδία της επιστήμης τους καθώς και η δυνατότητα τους να μπορούν να ασχολούνται με διάφορους ειδικούς

τομείς και όχι αποκλειστικά με έναν. Μια τέτοια εξέλιξη θα προλειάνει το έδαφος για να ανοίξει η φάμπρικα των συνεχών **επανεπιδικεύσεων και καταρτίσεων**.

Η **κατηγοριοποίηση**, πέρα από τις σχολές, θα επεκταθεί και στο εσωτερικό των τμημάτων και των ίδιων των προγραμμάτων σπουδών, διαμορφώνοντας πάμπολλες ταχύτητες αποφοίτων, καταργώντας ουσιαστικά την έννοια του πτυχίου και αντικαθιστώντας την από ατομικό φάκελο σπουδών, στον οποίο θα καταγράφονται τα μαθήματα, σεμινάρια κλπ που έχει παρακολουθήσει κάθε φοιτητής και τα οποία θα αντιστοιχούν σε έναν αριθμό πιστωτικών μονάδων. Πέρα από την αυτονόητη εντατικοποίηση των σπουδών, κάτι τέτοιο θα **εξατομικεύσει και θα δυσχεράνει τους όρους διαπραγμάτευσης της εργατικής δύναμης κάθε αποφοίτου**, μειώνοντας την δυνατότητα συλλογικής διεκδίκησης και κατακτήσεων. Σημαντικότερη «παράπλευρη απώλεια» θα είναι η **ενίσχυση του ιδιωτικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης** – που είναι ήδη παρόν σε μεγάλο βαθμό - ο οποίος δεν εξαντλείται στην δημιουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων. Η **επιβολή διδασκτρών, η περαιτέρω κατάργηση της δωρεάν σίτισης, στέγασης, συγγραμμάτων** θα είναι επιβεβλημένη για την εξοικονόμηση πόρων και την διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των σχολών, ενώ δεν θα αποτελεί πλέον κρατική υποχρέωση αλλά υπόθεση της αυτοδιοίκησης των ιδρυμάτων.

α) αξιολόγηση και δια βίου εκπαίδευση

Στα προπαρασκευαστικά κείμενα και στα υλικά των εργασιών της συνόδου των υπουργών Παιδείας της ΕΕ στο Μπέργκεν το μεγαλύτερο βάρος έπεσε στην **ανάπτυξη ανά χώρα και την ενοποίηση πανευρωπαϊκά, τυποποιημένων, πιστοποιημένων και συμβατών μεταξύ τους, δικτύων αξιολόγησης**. Άλλωστε, στις κατευθύνσεις που δίνονται στα σχετικά κείμενα βασίστηκε και ο ψηφισμένος νόμος σχετικά με την «διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, το σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων και το παράρτημα διπλώματος» ενώ στο ίδιο πνεύμα βασίζεται και ο νόμος που αφορά «τη συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης».

Ο νόμος για την αξιολόγηση πατά πιστά πάνω στις «βάσεις και κατευθύνσεις για την διασφάλιση της ποιότητας στον ΚΕΧΑΕ», όπως καθορίζονται στο σχετικό κείμενο της αντίστοιχης ευρωπαϊκής επιτροπής που αποτέλεσε τη βάση της συζήτησης στο Μπέργκεν, τόσο στη φιλοσοφία όσο και στις δομές που εισάγει. Έτσι στην εισηγητική έκθεση του νόμου αναφέρεται πως «**η εκπαίδευση, η επιστήμη, η τεχνολογία και το ανθρώπινο δυναμικό αναδεικνύονται σε καθοριστικούς παράγοντες για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική πρόοδο** και αποκτούν έτσι οικονομική και κοινωνική σημασία» ενώ «**τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης οφείλουν να ανταποκρίνονται τόσο στις νέες εκπαιδευτικές και κοινωνικές απαιτήσεις μιας παγκόσμιας αγοράς όσο και στις νέες προκλήσεις που απορρέουν από το άνοιγμα της παγκόσμιας αγοράς...**». Η εκπαίδευση λοιπόν «**αναδεικνύεται ως η κρισιμότερη παράμετρος** για την απασχόληση και την οικονομική μεγέθυνση μέσα στην ΕΕ και την ανταγωνιστικότητα της σε παγκόσμιο επίπεδο...».

Σ' αυτά τα πλαίσια, θεσμοθετείται η διαδικασία της αξιολόγησης η οποία θα γίνεται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο είναι η **εσωτερική αξιολόγηση**, η οποία θα γίνεται από μια Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) που θα ιδρυθεί σε κάθε ανώτατο ίδρυμα. Η αξιολόγηση αυτή θα γίνεται στην βάση εσωτερικών εκθέσεων από την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ) κάθε σχολής ή τμήματος του ιδρύματος. Μετά την εσωτερική αξιολόγηση, η οποία είναι κατά κάποιον τρόπο προπαρασκευαστική θα επακολουθεί το δεύτερο και καθοριστικό στάδιο της **εξωτερικής αξιολόγησης**. Για το

σκοπό αυτό ιδρύεται άλλη μια «ανεξάρτητη αρχή», η Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ), ο πρόεδρος της οποίας θα διορίζεται από την κυβέρνηση και θα έχει αυξημένες αρμοδιότητες και εξουσίες. Μια Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης (ΕΕΑ) από «εμπειρογνώμονες» προερχόμενους από σχετικό μητρώο που θα τηρεί η ΑΔΙΠ θα αναλαμβάνει τη σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης η οποία θα περιλαμβάνει «αναλύσεις, διαπιστώσεις, συστάσεις και υποδείξεις σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες και οι αποκλίσεις που εντοπίστηκαν σε σχέση με τη φυσιογνωμία, τους στόχους και την αποστολή της ακαδημαϊκής μονάδας» η οποία και θα δημοσιεύεται προς χρήση κάθε ενδιαφερόμενου...

Η δημοσιοποίηση αυτή φαίνεται πως θα παίζει το ρόλο του «μπαμπούλα» σε μια πρώτη φάση τουλάχιστον καθώς στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται πως η αξιολόγηση δεν αποσκοπεί στην επιβολή ποινών ή στην διαπίστευση ή την αξιολογική κατάταξη των ιδρυμάτων. Σε άλλο σημείο ωστόσο της ίδιας έκθεσης φανερώνεται η πραγματική στόχευση : «η αξιολόγηση ...είναι από τα σημαντικότερα εργαλεία του στρατηγικού σχεδιασμού για την μεταρρύθμιση και εξέλιξη του εθνικού συστήματος Ανώτατης Εκπαίδευσης και μπορεί να οδηγήσει σε ικανοποιητικά αποτελέσματα, εφόσον συνδυασθεί με άλλα εξίσου σημαντική μέσα διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας... όπως π.χ. αξιολόγηση της διοικητικής και οργανωτικής υποδομής των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, μακροπρόθεσμος στρατηγικός σχεδιασμός με στόχο την ανάδειξη μιας αυτοτελούς και ανταγωνιστικής φυσιογνωμίας **και την αντίστοιχη αναδιανομή των διαθέσιμων πόρων...**» .

Όσον αφορά τα κριτήρια της αξιολόγησης η αναφορά του νόμου είναι γενικόλογη (και άρα εύπλαστη) και αφορά την ποιότητα του διδακτικού και ερευνητικού έργου, των προγραμμάτων σπουδών και των λοιπών υπηρεσιών. Η αξιολόγηση θα γίνεται μέσω ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων κλπ. Για την συγκρότηση αξιολογητικών προτύπων, την τυποποίηση και τις κατευθύνσεις τους καθώς και για την συγκρισιμότητα των μετρήσιμων δεικτών αξιολόγησης αναμεταξύ των ελληνικών ιδρυμάτων αλλά και ως προς τα ευρωπαϊκά ιδρύματα, την ευθύνη να συγκεκριμενοποιήσει τις γενικότητες του νόμου αναλαμβάνει η ΑΔΙΠ σε συνεργασία με τις υπόλοιπες αντίστοιχες ευρωπαϊκές «ανεξάρτητες αρχές».

Στο νόμο για την αξιολόγηση συμπεριλαμβάνονται δύο ακόμα σημαντικές ρυθμίσεις. **Η πρώτη, είναι η θεσμοθέτηση του συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)** με βάση το οποίο θα οργανώνονται πλέον τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών με στόχο την πιστοποίηση τους. Πιστωτικές μονάδες οι οποίες θα εκφράζουν το «φόρτο εργασίας» που απαιτείται για την ολοκλήρωση ενός μαθησιακού προγράμματος, «φόρτος» ο οποίος περιλαμβάνει την παρακολούθηση παραδόσεων, σεμιναρίων, την μελέτη και την εκπόνηση εργασιών, την πρακτική άσκηση, τη συμμετοχή στις εξετάσεις, την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας κλπ, ενισχύοντας, μεταξύ άλλων, την εντατικοποίηση των σπουδών. Η δεύτερη ρύθμιση αφορά την καθιέρωση του **Παραρτήματος Διπλώματος**. Ενός εγγράφου που θα συνοδεύει το πτυχίο και θα αναφέρει αναλυτικά πληροφορίες για τη «φύση, το επίπεδο και το περιεχόμενο των σπουδών», ανοίγοντας ουσιαστικά το δρόμο για την εξατομίκευση των πτυχίων και την καθιέρωση του ατομικού φακέλου σπουδών.

Ο δεύτερος νόμος που ψηφίστηκε μαζί με την αξιολόγηση αφορά τη «**συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης**». Για την -πιστή στις κατευθύνσεις της Μπολόνια- φιλοσοφία του νόμου είναι χαρακτηριστικότερη η αιτιολογική έκθεση που το συνοδεύει. Η δια βίου μάθηση λοιπόν, εκτός από θεμελιώδες στοιχείο του ΚΕΧΑΕ, αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε και για την αξιολόγηση, «έναν από τους βασικούς πυλώνες της Στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάδειξη της ευρωπαϊκής οικονομίας, ως την πλέον ανταγωνιστική οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο» και υπό αυτό το πρίσμα,

βασικό ζητούμενο της κυβερνητικής πολιτικής αποτελεί «η ισότιμη αντιμετώπιση της επένδυσης κεφαλαίου και της επένδυσης σε εκπαίδευση και κατάρτιση». Και αυτός ο νόμος λοιπόν «εντάσσεται στη συνολικότερη στρατηγική της κυβέρνησης για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων και την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο».

Θεσμοθετείται λοιπόν η δυνατότητα ίδρυσης **Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΙΔΒΕ)** από τα Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά ιδρύματα, ενώ ουσιαστικά προαναγγέλλεται και η ίδρυση ιδιωτικών ΙΔΒΕ καθώς τέτοια μπορούν να ιδρύσουν οι τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών (δηλαδή ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΣΕΒ!) αλλά και άλλοι απροσδιόριστοι «φορείς» με μόνο προαπαιτούμενο τη σχετική υπουργική απόφαση.

Προβλέπονται φυσικά διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης και των ΙΔΒΕ κατά τα πρότυπα του νομοσχεδίου για την «διασφάλιση της ποιότητας» ενώ όσον αφορά την χρηματοδότηση των προγραμμάτων αυτών και την σύνδεση της κρατικής χρηματοδότησης με την αξιολόγηση τους, ο νόμος είναι στην προκειμένη περίπτωση ξεκάθαρος. Χρηματοδότηση από τον τακτικό προϋπολογισμό, από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, από ευρωπαϊκά προγράμματα, ενώ προβλέπεται και η «δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης προγραμμάτων μέσω **οικονομικής συμμετοχής των αποδεκτών των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών** καθώς και από ειδικές χρηματοδοτήσεις από **φορείς του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα και από διεθνείς οργανισμούς**, ή από οικεία έσοδα του ιδρύματος από την **ανάπτυξη, παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικού και άλλου υλικού**». Με άλλα λόγια επιβολή διδάκτρων και προσανατολισμός σε εκπαιδευτικά προγράμματα αγοραίας κατεύθυνσης για την εξεύρεση πόρων. Πολύ περισσότερο δε, από τη στιγμή που για την έγκριση ενός προγράμματος θα λαμβάνεται υπόψη «ο καινοτόμος χαρακτήρας του, η ανταπόκριση του στις τρέχουσες κοινωνικές και οικονομικές προτεραιότητες και στις ανάγκες της αγοράς εργασίας» και κριτήριο αξιολόγησης θα αποτελεί μεταξύ άλλων «η γνώμη των φορέων απασχόλησης των αποφοίτων για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ως προς την παροχή εφοδίων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας» ενώ **«η εξωτερική αξιολόγηση μπορεί να οδηγήσει στην οριστική διακοπή ενός προγράμματος»**.

Είναι προφανές ότι όλα όσα προβλέπονται από τους δύο νόμους είναι πολύ σημαντικά βήματα στην εφαρμογή των αντιδραστικών κατευθύνσεων της Μπολόνια και της Πράγας για το θέμα των αναδιαρθρώσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα.

β) νόμος – πλαίσιο

Πλήρης υποταγή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ανάγκες της αγοράς και των επιχειρήσεων με το κράτος στο ρόλο του επιτηρητή και του «μπαμπούλα», περαιτέρω περιορισμός της όποιας δημόσιας και δωρεάν Παιδείας και βαθιά αντιδραστική, αυταρχική και ρεβανσιστική επίθεση στο φοιτητικό κίνημα και τη δυνατότητα του να αγωνίζεται. Αυτή είναι με λίγα λόγια η ουσία του νόμου – πλαίσιο όπως φαίνεται από τις κυριότερες διατάξεις του.

*«Κάθε ΑΕΙ ... συντάσσει **τετραετές ακαδημαϊκό - αναπτυξιακό πρόγραμμα** που κινείται εντός των προβλεπόμενων ορίων του κρατικού προϋπολογισμού και του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων για την Ανώτατη Εκπαίδευση... Ως προς το οικονομικό σκέλος, το τετραετές πρόγραμμα ... εξειδικεύεται ... (μεταξύ άλλων) στον **προγραμματισμό της χρηματοδότησης από άλλες πηγές, εκτός του κρατικού προϋπολογισμού**. Για την εκτίμηση της πρότασης για το τετραετές πρόγραμμα, εκ μέρους του ΥΠΕΠΘ λαμβάνεται υπόψη, ιδίως, η **συμμόρφωση προς τα αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης**, σύμφωνα με το ν.3374/2005. Εφόσον, με κοινή απόφαση*

ΥΠΕΠΘ και Οικονομίας και Οικονομικών εγκριθεί το τετραετές πρόγραμμα υπογράφεται μεταξύ του ΥΠΕΠΘ και του αντίστοιχου ΑΕΙ **δεσμευτική προγραμματική συμφωνία ...** Εάν με ευθύνη του ΑΕΙ, δεν υπάρξει τετραετές πρόγραμμα, **αναστέλλεται κάθε κρατική χρηματοδότηση** προς το ΑΕΙ, με εξαίρεση τους πόρους για μισθοδοσία όλων των κατηγοριών προσωπικού, για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών και για τη φοιτητική μέριμνα ... **Στο πλαίσιο του τετραετούς προγράμματος** και των συναφθεισών προγραμματικών συμφωνιών, **οι πιστώσεις χορηγούνται** κάθε έτος από το ΥΠΕΠΘ ... (άρθρο 5, παρ.1,3,5,6). Με κοινή απόφαση του ΥΠΕΠΘ και Οικονομίας και Οικονομικών μπορούν να **μεταφέρονται**, κατά τη χρονική περίοδο εφαρμογής του τετραετούς προγράμματος τους, από ΑΕΙ σε ΑΕΙ, **πόροι που έχουν συμπεριληφθεί στο τετραετές πρόγραμμα τους**, εφόσον παρουσιάζονται **καθυστερήσεις** στην εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών» (άρθρο 7).

Τα Πανεπιστήμια λοιπόν θα λειτουργούν με ... **αναπτυξιακό** πρόγραμμα όπως κάθε τομέας της οικονομικής, παραγωγικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας, με επικεφαλής έναν **μάντζερ**. Για να πάρουν τη χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό θα πρέπει να συμμορφωθούν με τη διαδικασία της **αξιολόγησης** και τα αποτελέσματα της και να προσδιορίσουν τις άλλες πηγές χρηματοδότησης τους, πέραν του κρατικού προϋπολογισμού. Αν κάποιο Πανεπιστήμιο δεν συμμορφωθεί προβλέπεται παύση της χρηματοδότησης, πολλώ δε μάλλον αν τολμήσει να μην καταθέσει καν αναπτυξιακό πρόγραμμα. Κι επειδή καπιταλιστική δραστηριότητα χωρίς **ανταγωνισμό** δεν νοείται, όποιο ΑΕΙ καθυστερεί να λειτουργήσει με όρους ανταγωνισμού θα χάνει πόρους προς ένα προσαρμοστικότερο ΑΕΙ. Και ποιες μπορεί να είναι αυτές οι **άλλες πηγές χρηματοδότησης**; Είτε **επιχειρήσεις** με απαιτήσεις για **αλλαγές στα προγράμματα σπουδών και έρευνα** για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους, είτε οι ίδιοι οι φοιτητές μέσω **διδάκτρων**

Ένα τέτοιο επιχειρηματικό Πανεπιστήμιο πρέπει να έχει και μια **ανάλογη δομή, λειτουργία και διοίκηση**. Έτσι συγκεντρώνονται αυξημένες εξουσίες στον **Γραμματέα** αλλά και στις **Γενικές Συνελεύσεις Ειδικής Σύθεσης**. Επίσης με βάση το άρθρο 4 κάθε Πανεπιστήμιο θα είναι υποχρεωμένο να έχει **Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας** του που θα ρυθμίζει από τους «κανόνες δεοντολογίας όλων (άρα φοιτητών και καθηγητών) των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας και τα όργανα ελέγχου της τήρησης τους» (παρ. 3ιβ) μέχρι «το ποσοστό **αναλογίας μεταξύ υποχρεωτικών και επιλεγόμενων μαθημάτων** στο πρόγραμμα σπουδών και τις **προϋποθέσεις** της δυνατότητας συμμετοχής των φοιτητών σε όλες τις εξεταστικές περιόδους» (παρ.3ιη) και «**τη φύλαξη του ιδρύματος και της περιουσίας του με τον προσφορότερο τρόπο**» (παρ.3ιζ) καθώς και «την ενσωμάτωση της απόφασης του αρμοδίου οργάνου του ΑΕΙ για τον καθορισμό των **χώρων του ΑΕΙ που καλύπτονται από το ακαδημαϊκό άσυλο...**»(παρ.3κε). Μάλιστα ο Εσωτερικός Κανονισμός πρέπει να είναι σύμφωνος –επί ποινή ... θανάτου- προς τον πρότυπο **Γενικό Εσωτερικό Κανονισμό** λειτουργίας των ΑΕΙ ο οποίος παρουσιάστηκε από το Υπουργείο καθώς προβλέπεται ότι : «**Εντός ενός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, κάθε ΑΕΙ υποχρεούται να καταρτίσει Εσωτερικό Κανονισμό λειτουργίας του σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, ή, αν έχει ήδη, να προσαρμόσει τον Εσωτερικό Κανονισμό λειτουργίας του, ώστε να περιέχει όλες τις προβλεπόμενες από το νόμο αυτό ρυθμίσεις ...**Εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, καταρτίζεται πρότυπος Γενικός Εσωτερικός Κανονισμός λειτουργίας των ΑΕΙ, ο οποίος ισχύει εν όλω ή συμπληρωματικά, μέχρι την προσαρμογή των υπαρχόντων ή την κατάρτιση νέων Εσωτερικών Κανονισμών λειτουργίας των ΑΕΙ. Μετά την ισχύ του πρότυπου Γενικού Εσωτερικού Κανονισμού, **εάν κάποιο ΑΕΙ δεν τον τηρήσει ή δεν καταρτίσει οικείο Εσωτερικό Κανονισμό, απαγορεύεται η έκδοση κάθε διοικητικής πράξης** για προκήρυξη θέσεων μελών ΔΕΠ, διορισμό κάθε είδους προσωπικού ή άλλες κανονιστικές

πράξεις ή αποφάσεις ζωτικού ενδιαφέροντος που αφορούν το συγκεκριμένο ΑΕΙ μέχρι αυτό να ανταποκριθεί στις ανωτέρω υποχρεώσεις του» (παρ.1,2).

Η επιχειρηματική λειτουργία και συγκρότηση του Πανεπιστημίου φυσικά και απαιτεί αντίστοιχη προσαρμογή των εργαζόμενων σ' αυτό, την αυταρχικοποίηση και την ενίσχυση των κορυφών της διοικητικής ιεραρχίας, καθώς και την ελαστικοποίηση των σχέσεων εργασίας. Έτσι ενδεικτικά αναφέρουμε ότι «σε περίπτωση που μέλος ΔΕΠ παραμελεί επανειλημμένα τα καθήκοντα του ... ο **Πρύτανης** μπορεί να προβεί σε **περικοπή μέχρι το ήμισυ του μισθού του** ... ». Επίσης «στο πλαίσιο του τετραετούς προγράμματος μέλη ΔΕΠ που επιθυμούν να **υπηρετήσουν κατά την επόμενη τετραετία ως μερικής απασχόλησης** μπορούν υποβάλλουν στο οικείο Τμήμα σχετική αίτηση ...» (άρθρο 27, παρ.1).

Η ανταποδοτικότητα προς χάριν της ανταγωνιστικότητας καθίσταται το κριτήριο για τις παροχές του Πανεπιστημίου προς τους φοιτητές. Έτσι όχι μόνο δεν υπάρχει πρόβλεψη για βελτίωση των υποδομών και αύξηση της χρηματοδότησης αλλά στο στόχαστρο μπαίνουν τα δωρεάν συγγράμματα (άρθρο 15) ενώ η ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων φοιτητών από ευθύνη και υποχρέωση του κράτους που θα έπρεπε να ναι, γίνεται μέσο εντατικοποίησης, πειθάρχησης και εκμετάλλευσης του φοιτητή. «Σε φοιτητές ή σπουδαστές προπτυχιακού επιπέδου μπορούν να παρέχονται από τα ιδρύματα στα οποία φοιτούν, **ανταποδοτικές υποτροφίες με υποχρέωση, εκ μέρους των φοιτητών, να προσφέρουν** (άμισθη και ανασφάλιστη, υποχρεωτική «προσφορά» προφανώς) **εργασία με μερική απασχόληση, μέχρι σαράντα ώρες μηνιαίως σε υπηρεσίες του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ. Η έκταση, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χορήγησης των ανταποδοτικών υποτροφιών καθορίζονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό. Οι φοιτητές ή σπουδαστές που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν άτοκα εκπαιδευτικά δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα της χώρας που επιθυμούν, εφόσον έχουν εξεταστεί με επιτυχία σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του προηγούμενου εξαμήνου** στο οποίο φοιτούν και δεν έχουν υπερβεί τον ανώτατο χρόνο σπουδών. Το ποσό του δανείου θα καταβάλλεται τμηματικά στους δικαιούχους στο τέλος κάθε εξαμήνου, ανάλογα με την πρόοδο των σπουδών τους ανά εξάμηνο. Η αποπληρωμή των δανείων γίνεται τμηματικά με ευνοϊκούς όρους μετά από πενταετή άσκηση επαγγέλματος και σε κάθε περίπτωση σε δεκαπέντε έτη από τη λήψη του συνολικού δανείου» (άρθρο 13 παρ. 1,2). Δηλαδή οι φοιτητές με οικονομικά προβλήματα δεν δικαιούνται οικονομική στήριξη. Δικαιούνται επιπλέον προβλήματα, πίεση, άγχος και εκμετάλλευση από το τραπεζικό κεφάλαιο.

Ιδιαίτερη φροντίδα δείχνει ο νόμος για το καθεστώς και το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα διεξάγονται οι σπουδές. Έτσι προβλέπονται τα εξής : «Για τους φοιτητές που θα εγγραφούν με οποιονδήποτε τρόπο σε ΑΕΙ της χώρας από το επόμενο ακαδημαϊκό έτος από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, δεν επιτρέπεται η επιλογή και η εξέταση μαθημάτων ανώτερων εξαμήνων αν δεν έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε υποχρεωτικά μαθήματα κατωτέρων εξαμήνων...»(άρθρο 14 παρ. 2). Θεσμοθετείται δηλαδή και γενικεύεται το καθεστώς των προαπαιτούμενων και των αλυσίδων μαθημάτων εντατικοποιώντας το πλαίσιο σπουδών.

«...Κάθε **εξάμηνο διαρκεί τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας** (από 9 ή 10 που ίσχυε ως τώρα) που καλύπτουν έναν ελάχιστο αριθμό πιστωτικών μονάδων. Εάν δεν συμπληρωθεί ο ελάχιστος αριθμός διδακτικών εβδομάδων και πιστωτικών μονάδων σε κάποιο μάθημα αυτό θεωρείται ως μη διδαχθέν και δεν επιτρέπεται η εξέταση του. Σε περίπτωση εξέτασης μη διδαχθέντος μαθήματος, κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου, **η εξέταση αυτή είναι άκυρη** και ο βαθμός δεν υπολογίζεται για τη λήψη του πτυχίου ... **Επιτρέπεται παράταση της διάρκειας του εξαμήνου μέχρι το πολύ δύο εβδομάδες** προκειμένου να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός

εβδομάδων διδασκαλίας ... **Κάθε μάθημα εξετάζεται στο τέλος του εξαμήνου στο οποίο διδάχθηκε και επιπλέον στην εξεταστική περίοδο του Σεπτέμβρη**»(άρθρο16). Ο στόχος του συγκεκριμένου άρθρου είναι προφανέστατος. Την επόμενη φορά που οι πανεπιστημιακοί καθηγητές θα απεργήσουν ή οι φοιτητές θα καταλάβουν τις σχολές για περισσότερο από δύο βδομάδες, θα χαθεί το εξάμηνο, χωρίς καμία δυνατότητα για παρατάσεις, αναπληρώσεις, διπλές εξεταστικές που τολμούν να εφαρμόζουν οι έκνομοι πανεπιστημιακοί και φοιτητές για να διασφαλίσουν την εκπαιδευτική διαδικασία και τους αγώνες τους από την αντιεκπαιδευτική πολιτική της κυβέρνησης. Ακόμα και να επιλέξουν να το κάνουν, το κράτος δεν θα αναγνωρίσει και θα θεωρήσει άκυρη την εξέταση... Το δικαίωμα στην απεργία και τον αγώνα γνωρίζει νέα άνθηση μπαίνοντας στο γύψο!

«Από το επόμενο ακαδημαϊκό έτος η ανώτατη διάρκεια φοίτησης στις προπτυχιακές σπουδές δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ελάχιστο αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου ... προσαυξανόμενο κατά 100%» (δηλαδή το ν+2 που προβλεπόταν στο αρχικό προσχέδιο έγινε 2ν). Αυτό σημαίνει ότι από το σημερινό status quo που η φοιτητική ιδιότητα είναι ισόβια και η απώλεια της συνδεόταν με το πέρασμα σε μια – έστω και τυπικά – ανώτερη βαθμίδα με τη λήψη του πτυχίου, θα περάσουμε σε μια εντελώς διαφορετική κατάσταση όπου **η φοιτητική ιδιότητα τίθεται υπό αμφισβήτηση και περιορίζεται χρονικά με την ανώτατη διάρκεια φοίτησης**. Αυτή η εξέλιξη **πλήττει ιδιαίτερα το κομμάτι της σπουδάζουσας νεολαίας που εργάζεται** είτε για βιοποριστικούς λόγους είτε γιατί εκτιμά ότι το πτυχίο δεν θα του εξασφαλίσει εργασία και επιλέγει να αφήσει τις σπουδές του σε δεύτερη μοίρα για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας. Ανεξάρτητα από το αν αυτή η διάρκεια είναι ν+2, 2ν ή 10ν, η ουσία είναι ότι οι κόπτοι κάθε νέου και οι οικονομικές θυσίες της οικογένειας του για να αποκτήσει θέση σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, τίθενται υπό την απειλή της πλήρους απαξίωσης.

Η σθεναρή αντίσταση που συναντά η αναδιάρθρωση της εκπαίδευσης δημιουργεί την ανάγκη **να χτυπηθεί το φοιτητικό κίνημα**, η δυνατότητα του να ριζοσπαστικοποιείται και να αγωνίζεται. Αυτή – μαζί με την προσαρμογή των φοιτητών στις συνθήκες ανταγωνισμού, συνεχούς πίεσης και απουσίας δικαιωμάτων στο σημερινό επιχειρηματικό Πανεπιστήμιο και στην αυριανή τους ένταξη στη ζούγκλα της αγοράς εργασίας – είναι βασική παράμετρος στην επιδίωξη για **αυταρχικοποίηση του πλαισίου σπουδών και της γενικότερης λειτουργίας του Πανεπιστημίου**. Σ' αυτήν την κατεύθυνση κινούνται και οι προβλέψεις του νόμου για τη **«συλλογική έκφραση – εκπροσώπηση στα Πανεπιστήμια»**(άρθρο 22), που θέλουν να συντηρήσουν και **να ενισχύσουν τον αστικό κοινοβουλευτικό τρόπο οργάνωσης του φοιτητικού κινήματος και την ενσωμάτωση του** στο διοικητικό μηχανισμό ως «εταίρο» συνδιαχείρισης και συνδιοίκησης της αντιδραστικής μετάλλαξης του Πανεπιστημίου με κορωνίδα τη δημοκρατικοφανή συμμετοχή όλων των φοιτητών απευθείας στην εκλογή των Πρυτανικών Αρχών.

Βασικό ιδεολογικό, πολιτικό και πρακτικό μέσο για την επίθεση αυτή αποτελεί η ουσιαστική και εν πολλοίς και τυπική **κατάργηση του ασύλου** που θεσπίζει ο νόμος στο άρθρο 3. **«Το ακαδημαϊκό άσυλο αναγνωρίζεται για την κατοχύρωση των ακαδημαϊκών ελευθεριών και για την προστασία του δικαιώματος στη γνώση, τη μάθηση και την εργασία όλων ανεξαιρέτως των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας των ΑΕΙ και των εργαζόμενων σε αυτά, έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει»** (παρ.3). Αυτό πρακτικά σημαίνει πως το νέο «άσυλο» δεν ανήκει σε όλο το λαό αλλά μόνο στην ακαδημαϊκή κοινότητα και επιπλέον μπορεί άνετα να θεωρηθεί πως μια απεργία καθηγητών ή κατάληψη των φοιτητών καταλύει το «άσυλο» καθώς εμποδίζει την εργασία απεργοσπαστών καθηγητών ή φοιτητών που θέλουν να κάνουν μάθημα και πρέπει να προστατευτεί από τον ... οποιονδήποτε σύλλογο ΔΕΠ ή φοιτητών και τις αγωνιστικές αποφάσεις τους.

«Το ακαδημαϊκό άσυλο καλύπτει όλους τους χώρους του ΑΕΙ στους οποίους γίνεται εκπαίδευση και έρευνα. Οι χώροι αυτοί καθορίζονται με απόφαση και ευθύνη της Συγκλήτου για τα Πανεπιστήμια και της Συνέλευσης για τα ΤΕΙ. Δεν επιτρέπεται η επέμβαση δημόσιας δύναμης στους παραπάνω χώρους, παρά μόνο κατόπιν πρόσκλησης ή άδειας του αρμοδίου οργάνου του ιδρύματος και με την παρουσία εκπροσώπου της δικαστικής αρχής» (παρ.4). Το οποίο σημαίνει ότι οι προαύλιου χώροι, διάδρομοι, κυλικεία, εστίες (όσες έχουν απομείνει) κλπ **δεν καλύπτονται από το άσυλο**, «πετώντας» μάλιστα «το μπαλάκι» στον κάθε Πρύτανη να πετσοκόψει ακόμα περισσότερο κατά βούληση.

Ο νόμος ορίζει ότι : **«Αρμόδιο για την πρόσκληση ή άδεια της προηγούμενης παραγράφου είναι το Πρυτανικό Συμβούλιο για τα Πανεπιστήμια και το Συμβούλιο για τα ΤΕΙ, με δικαίωμα ψήφου όλων των μελών τους. Τα όργανα αυτά συνέρχονται άμεσα, αυτεπαγγέλτως ή μετά από καταγγελία. Το αρμόδιο όργανο αποφασίζει κατά πλειοψηφία, τηρουμένων των διατάξεων του Εσωτερικού Κανονισμού του οικείου ιδρύματος και του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας»** (παρ5). Έτσι παρακάμπτεται η τριμελής επιτροπή (πρυτανεία, ΔΕΠ, φοιτητές) στην οποία απαιτούνταν ομοφωνία. Ωστόσο και με τον προηγούμενο νόμο το ζήτημα δεν ήταν νομικό αλλά πολιτικό καθώς προβλεπόταν επίσης πως σε περίπτωση διαφωνίας στην επιτροπή το ζήτημα παραπέμπονταν στη Σύγκλητο η οποία αποφάσιζε με πλειοψηφία 2/3. Ο στόχος λοιπόν είναι να παρακαμφθούν οι φοιτητικές ενστάσεις και να μπορεί ο κάθε Πρύτανης με λιγότερο πολιτικό κόστος, πιο σύντομα και με απλή πλειοψηφία να δίνει την άδεια στα ΜΑΤ να εισβάλλουν στο άσυλο για να καταστείλουν απεργίες και καταλήψεις. Άλλωστε **«επέμβαση δημόσιας δύναμης χωρίς την άδεια του αρμοδίου οργάνου του ΑΕΙ επιτρέπεται μόνον εφόσον διαπράττονται αυτόφωρα κακουργήματα ή αυτόφωρα εγκλήματα κατά της ζωής** (παρ.6). Άρα η διαδικασία έγκρισης από τη Σύγκλητο αφορά κάτι άλλο. Προφανώς τους αγώνες.

Κερασάκι στην τούρτα της αντίδρασης αποτελεί η παράγραφος 7 : **«Οι παραβάτες των διατάξεων του άρθρου αυτού για το ακαδημαϊκό άσυλο τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών ...»**. Η διατύπωση αυτή αφορά **όλους ανεξαιρέτως** τους «παραβάτες» ενώ μέχρι τώρα αφορούσε τους άνδρες της δημόσιας αρχής (τους μπάτσους και τους ασφαλίτες δηλαδή). Αυτό πολύ απλά σημαίνει ότι οι απεργοί καθηγητές και οι καταληψίες φοιτητές που «καταλύουν» με τις αγωνιστικές κινητοποιήσεις τους το νέο «άσυλο», θα δέχονται την επίθεση της αστυνομίας, θα συλλαμβάνονται και θα φυλακίζονται τουλάχιστον (και ... μέγιστο...;) για 6 μήνες! Σημαίνει πολύ καθαρά και ξάστερα την **απαγόρευση της απεργίας και της κατάληψης** και διάφορων άλλων μορφών πάλης του φοιτητικού κινήματος επί ποινή φυλάκισης!

Ο νέος νόμος – πλαίσιο είναι προφανέστατα ένα αντιδραστικό τερατούργημα που επιδιώκει την ολοκληρωτική υποταγή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην καπιταλιστική εκμετάλλευση και την αγορά, τον εκφασισμό της ακαδημαϊκής ζωής, το τσάκισμα δημοκρατικών κατακτήσεων και ελευθεριών, τη ρεβανσιστική διάλυση και υποταγή του φοιτητικού κινήματος. Επιπλέον είναι αντισυνταγματικός, καθώς αμφισβητεί στοιχειώδη κεκτημένα αστικοδημοκρατικά δικαιώματα και ελευθερίες (πχ δικαίωμα στην απεργία). Άλλωστε η εισηγήτρια του, Γιαννάκου, εμμέσως το παραδέχτηκε, σε ανύποπτο χρόνο και με άλλη αφορμή, δηλώνοντας πως ο νέος νόμος – πλαίσιο είναι **«εκτελεστικός του αναθεωρημένου Συντάγματος»**, επιβεβαιώνοντας ταυτόχρονα και την αντιδραστική κατεύθυνση στην οποία κινείται η κυβέρνηση σε σχέση με την αναθεώρηση του Συντάγματος.

γ) αναθεώρηση άρθρου 16 του Συντάγματος, αναγνώριση ΙΕΚ – ΚΕΣ

Το άρθρο 16 του Συντάγματος αποτελεί μια ογκώδη διάταξη με εννέα παραγράφους η οποία στη γενικότητα της **θεσπίζει την ελευθερία της τέχνης, της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας, η ανάπτυξη και η προαγωγή των οποίων αποτελεί υποχρέωση του κράτους**. Οι υπόλοιπες παράγραφοι εξειδικεύονται στην Παιδεία κι ακόμη πιο συγκεκριμένα στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Γίνεται συχνά λόγος πως η διάταξη αυτή είναι γεμάτη από αναχρονιστικά στοιχεία, κατάλοιπα της χούντας, τα οποία θα πρέπει να αναθεωρηθούν. Ως τέτοιο κατάλοιπο αναφέρεται πρωτίστως το κρατικό μονοπώλιο στην παροχή Ανώτατης Εκπαίδευσης και η απαγόρευση σε ιδιώτες να συστήνουν ανώτατες σχολές (παράγραφος 5 και 8 αντίστοιχα). Κανείς όμως δεν κάνει λόγο για την παράγραφο 2 όπου θεσπίζεται ο σκοπός της Παιδείας ο οποίος έγκειται : «στην ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλαση τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες».

Η συγκεκριμένη διάταξη στο περιεχόμενο της δεν έχει αλλάξει καθόλου σε σχέση με προγενέστερα Συντάγματα. Απλώς η διατύπωση της έγινε πιο κομψή. Για την ιστορία αναφέρουμε πως η φράση «την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης» παλιότερα ήταν διατυπωμένη ως εξής : σκοπός της Παιδείας είναι η διαπαιδαγώγηση των Ελλήνων σύμφωνα με τις αρχές του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού» ο οποίος στη συζήτηση στη Βουλή για το Σύνταγμα του 1946 οριζόταν ως αντίθετος προς τον ιστορικό υλισμό!! Αυτά όμως δεν ενοχλούν την αστική τάξη και τα κόμματα της. Είναι προφανές πως οι ενοχλητικές διατάξεις είναι δύο : η 5 και η 8. **Στην πρώτη ορίζεται πως η Ανώτατη Εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση ενώ στη δεύτερη ορίζεται ρητά η απαγόρευση σε ιδιώτες να συστήνουν ανώτατες σχολές.**

Το άρθρο 16 ανήκει σε εκείνη την ομάδα διατάξεων με τον τίτλο ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα. Μπορούμε σχηματικά να πούμε πως αυτά τα δικαιώματα είναι εκείνος ο χώρος που αναγνωρίζεται στους πολίτες και στον οποίο **δεν** έχει δικαίωμα να παρέμβει περιοριστικά η κρατική εξουσία. Ένα τέτοιο δικαίωμα είναι η ακαδημαϊκή ελευθερία που θεσπίζεται στο άρθρο 16. Η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι ατομικό δικαίωμα, στα πλαίσια πάντα της αστικής δημοκρατίας, που θεμελιώνει αξίωση απέναντι στην κρατική εξουσία να μην επεμβαίνει περιοριστικά στην διαδικασία κτήσης και μετάδοσης των γνώσεων. Αν αυτό θεωρούνταν ως κάτι δεδομένο το 1975 σήμερα δεν πρέπει να θεωρείται καθόλου ως τέτοιο. Ο λόγος απλός: Ο κοινωνικός συσχετισμός δυνάμεων «ανάγκασε» την αστική τάξη να θεσπίζει τέτοιου είδους ελευθερίες και δικαιώματα. Επιπλέον την εποχή εκείνη μια σειρά τομείς όπως η παιδεία, η υγεία, η ασφάλιση δεν θεωρούνταν ως κερδοφόροι με αποτέλεσμα να επωμιστεί στο κράτος η μονοπώλησή τους. Αποκρυστάλλωση της κατάστασης η θέσπιση της ακαδημαϊκής ελευθερίας και το μονοπώλιο της κρατικής μέριμνας της ανώτατης εκπαίδευσης που θεσπίζονται στο άρθρο 16Σ.

Πολλά όμως έχουν αλλάξει από τότε. Ο συσχετισμός δυνάμεων έχει αλλάξει κατά πολύ και πλέον όλοι οι παραπάνω τομείς πρέπει να υπαχθούν στις ανάγκες της αγοράς προκειμένου να εξυπηρετηθεί καλύτερα η καπιταλιστική κερδοφορία. Τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που είχαν κάποτε θεσπιστεί αναγνωρίζονται πλέον ως **δεσμά** της καπιταλιστικής ανάπτυξης και άρα πρέπει να καταργηθούν. Η αστική δημοκρατία τρώει τα ίδια της τα σωθικά.

Ιδιαίτερη σημασία έχει και το μέτωπο πάλης ενάντια στην απελευθέρωση της «αγοράς πτυχιών» και τη θεσμική αναγνώριση ήδη υπαρχόντων κολλεγίων, ΙΕΚ, ΚΕΣ κλπ, καθώς μέσω της εφαρμογής της σχετικής κοινοτικής οδηγίας απαξιώνεται η δημόσια εκπαίδευση και θα είναι τεράστια η πίεση που θα δεχτεί το δημόσιο Πανεπιστήμιο στην κατεύθυνση της πλήρους εμπέδωσης της ιδιωτικοοικονομικής του λειτουργίας. **Η**

αναγνώριση του πλέγματος ινστιτούτων, ιδιωτικών σχολών, παραρτημάτων ξένων κολεγίων, στην ουσία θα αποτελέσει την αναθεώρηση του άρθρου 16 στην πράξη!

Β' ΜΕΡΟΣ :
ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1) Ταξική πάλη και «κρίση της εκπαίδευσης»

Η κομμουνιστική στρατηγική για την εκπαίδευση βρίσκεται στον αντίποδα του αστικού χαρακτήρα του περιεχομένου και της λειτουργίας της σημερινής εκπαίδευσης.

Καθήκον των κομμουνιστών είναι το τσάκισμα του αστικού κράτους και η διάλυση του αστικού εκπαιδευτικού συστήματος στα πλαίσια της προλεταριακής επανάστασης.

Επιδιώκουν την δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος που θα διέπεται από τις αρχές λειτουργίας της ανώτερης δημοκρατίας, της εργατικής δημοκρατίας. Σύστημα που θα διαπαιδαγωγεί μέσω της προλεταριακής ιδεολογίας ανθρώπους για τις νέες κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις που δεν θα εδράζονται στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Στην κατεύθυνση της κομμουνιστικής κοινωνίας και των αρχών της, όπου “μόρφωση” σημαίνει διαμόρφωση ελεύθερης, ολοκληρωμένης προσωπικότητας και όχι δημιουργία του “γνωστικού εργαλείου” για έναν κλάδο παραγωγής και βίαιο εμπότισμό της συνείδησης των νέων με την αστική ιδεολογία.

Στο πλαίσιο της κομμουνιστικής στρατηγικής «**δημόσιο**» σημαίνει κοινωνικοποιημένο και όχι τη σημερινή κρατική ιδιοκτησία, που εξυπηρετεί τα γενικά συμφέροντα του κεφαλαίου. «**Δωρεάν**» σημαίνει αυτό που παρέχεται χωρίς διακρίσεις σε ολόκληρη την κοινωνία, η οποία και το παρήγαγε. «**Ισότητα**» σημαίνει κατάργηση των ταξικών διακρίσεων, σημαίνει ίσες ευκαιρίες και ελεύθερη πρόσβαση μεταξύ των παραγωγών του κοινωνικού πλούτου, ισότητα που προϋποθέτει την κατάργηση της ταξικής εκμετάλλευσης και καταπίεσης.

Το συνειδητό προλεταριάτο έχει επίγνωση ότι το αστικό εκπαιδευτικό σύστημα, ακριβώς επειδή είναι μέρος της κοινωνικής αναπαραγωγής, δεν είναι δυνατό να «αλωθεί», να αλλάξει τα ταξικά της χαρακτηριστικά, μέσα στο πλαίσιο του υπάρχοντος κοινωνικού συστήματος, ως εκ τούτου πρέπει να τσακιστεί μαζί με τον αστικό κρατικό μηχανισμό. Η εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες και σε κάθε φάση ανάπτυξης του καπιταλισμού είναι υποταγμένη στο συμφέρον του κεφαλαίου. Ο καπιταλισμός όμως μέσα από την ανάπτυξη της εκπαίδευσης δεν μπορεί παρά να δημιουργεί παράλληλα και τους όρους της ανατροπής του. Η μαζικοποίηση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης εξασφαλίζει στην εργατική τάξη ένα γενικό μορφωτικό επίπεδο αναγκαίο για την ταξική συνειδητοποίησή της. Η άνοδος του μορφωτικού επιπέδου που εμπεριέχεται στην εργατική δύναμη και η αύξηση των επιστημονικών και τεχνικών απαιτήσεων στην άμεση παραγωγική διαδικασία, δυναμώνουν το προλεταριάτο στην πάλη του ενάντια στο κεφάλαιο και προετοιμάζουν την εργατική τάξη για την ανάληψη της διεύθυνσης της παραγωγής, όταν θα έχει ανατρέψει την ιδιωτική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής.

Ταυτόχρονα, ο καπιταλισμός στο ιμπεριαλιστικό του στάδιο προσπαθεί με κάθε αντιδραστικό μέσο που διαθέτει, να αναιρέσει τις παραπάνω τάσεις ισχυροποίησης του προλεταριάτου. Εντείνει τον ταξικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης σε όλες τις πλευρές και επιδιώκει να ενισχύει η εκπαιδευτική διαδικασία την υποταγή και την πολυδιάσπαση της εργατικής τάξης και των άλλων εργαζόμενων. Επιχειρεί να πάρει από την εκπαίδευση ό,τι του είναι αναγκαίο για την ανάπτυξη της παραγωγής, στερώντας ταυτόχρονα, αν είναι δυνατό, από τους εργαζόμενους ό,τι επικίνδυνο ιδεολογικά και πολιτικά εμπεριέχεται στη γνώση. Θέλει να αντιστοιχεί το προϊόν της εκπαίδευσης στις ανάγκες του, όμως αυτές οι ανάγκες διαμορφώνονται ανισόμετρα και άναρχα μέσα από το διαρκή ανταγωνισμό των καπιταλιστών. Έτσι **το εκπαιδευτικό σύστημα στον καπιταλισμό χαρακτηρίζεται από δυσαναλογίες, δυσλειτουργίες και αντιθέσεις.** Η δε αστική εκπαιδευτική πολιτική είναι πάντα γεμάτη από αντιφάσεις, αφού είναι υποχρεωμένη να αναιρεί κάθε πρόοδο στο εκπαιδευτικό σύστημα, που επιβάλλεται από την ίδια την ανάπτυξη της παραγωγής, με αντιδραστικά μέτρα που θα περιορίζουν την παρεχόμενη μόρφωση στα απαραίτητα για το κεφάλαιο και οικονομικότερα για το κράτος επίπεδα ενώ παράλληλα θα φορτώνουν το επιπλέον οικονομικό κόστος για εκπαίδευση στους εργαζόμενους.

Κάθε φορά που συσσωρεύονται τα προβλήματα από την εκπαιδευτική πολιτική και γίνεται εμφανής η αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος να ανταποκριθεί στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της καπιταλιστικής αναπαραγωγής, τότε η αστική πολιτική μιλά για **«κρίση της εκπαίδευσης».** Φυσικά σε κάθε τέτοια κρίση άλλα είναι τα προβλήματα για την αστική τάξη και άλλα για τους εργαζόμενους. Για παράδειγμα, ενός βαθμού πλεόνασμα σε εξειδικευμένο προσωπικό είναι επιθυμητό από το κεφάλαιο, γιατί επιτρέπει να μένουν χαμηλοί οι μισθοί, ενώ οι απόφοιτοι των αντίστοιχων σχολών αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της ανεργίας. Ο λεγόμενος «λειτουργικός αναλφαβητισμός» των αποφοίτων, στο βαθμό που αφορά τη γενική τους παιδεία και όχι την παραγωγική τους ικανότητα, είναι ωφέλιμος για τα αφεντικά τους, που έχουν για ιδανικό εργαζόμενο έναν πειθήνιο ηλίθιο, αποτελεσματικό στη δουλειά, που γνωρίζει ότι δεν μπορεί να έχει καμία καλύτερη τύχη. Η αστική πολιτική μιλά για «κρίση της εκπαίδευσης» όταν θεωρεί το εκπαιδευτικό της σύστημα **δυσλειτουργικό και αντι-οικονομικό για το κεφάλαιο** και τότε επιχειρεί με αναδιάρθρωσεις να το επαναφέρει «στην τάξη».

Το συνειδητό προλεταριάτο οφείλει να γνωρίζει ότι **οι κρίσεις είναι σύμφυτες με τον αστικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης, που είναι το υπόβαθρο κάθε ανισομετρίας και δυσλειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος.** Καμία λύση της κρίσης δεν πρόκειται να είναι προς το συμφέρον της εργατικής τάξης, κανένα λόγο δεν έχει συνεπώς να συστρατεύεται με την αστική τάξη για να βρεθεί διέξοδος, όπως θέλουν να μας πείσουν

όσοι κηρύσσουν ότι «η Παιδεία είναι εθνικό θέμα». Αντίθετα το προλεταριάτο πρέπει να παλέψει ενάντια στις αναδιρθρώσεις. Η δική του ριζική λύση στην «κρίση της εκπαίδευσης» είναι η ανατροπή του μοναδικού υπεύθυνου γι' αυτήν, του καπιταλισμού.

Αυτό δεν σημαίνει ότι το μόνο που μπορεί να κάνει η εργατική τάξη, είναι να ονειροπολεί για το μέλλον, παραιτούμενη από την πάλη για τα σημερινά προβλήματα. Ούτε φυσικά να συμβιβάζεται με τη κεφαλαιοκρατική πραγματικότητα στην εκπαίδευση και να παλεύει για μικρο-τροποποιήσεις στο όνομα του «εφικτού». Σήμερα πρέπει να αντιτάξει στην πολιτική των αντιδραστικών αναδιρθρώσεων στην εκπαίδευση ένα σύνολο στόχων πάλης, τα οποία να ανταποκρίνονται στις άμεσες ανάγκες της νεολαίας και της εργατικής τάξης εν γένει αλλά και μεταβατικά αιτήματα μέσω των οποίων θα διαπαιδαγωγείται και θα βλέπει σ' αυτά το μέλλον του κινήματος. Δεν πρέπει να στενέψει τον ορίζοντα της πάλης της σε ό,τι χωράει στο πλαίσιο της αστικής πολιτικής, όπως επιδιώκει η εκάστοτε κυβέρνηση καλώντας τα συνδικάτα σε «εθνικό διάλογο για την Παιδεία»

Τα αιτήματα της εργατικής τάξης και των άλλων εργαζόμενων είναι *άμεσα*, όχι όμως άμεσα εφαρμόσιμα από την αστική πολιτική. Είναι άμεσα γιατί ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες των εργαζομένων και της νεολαίας και γιατί είναι δυνατόν να εφαρμοστούν εδώ και τώρα, αλλά ενάντια στις επιδιώξεις των κυβερνήσεων και συνεπώς μόνο μετά από σκληρούς ταξικούς αγώνες που θα τα επιβάλουν. Η υπεράσπιση και διεύρυνση των κατακτήσεων των εργαζομένων δεν είναι πλέον δυνατή με τον παλιό, το μεταρρυθμιστικό, το ρεφορμιστικό τρόπο, είναι όμως απόλυτα δυνατή με το νέο, τον επαναστατικό τρόπο. Απαιτείται οργάνωση της καθημερινής πάλης για την ικανοποίηση των καθημερινών διεκδικήσεων και επίσης ζύμωση, προπαγάνδα, ιδεολογική πάλη, αλλά μαζί και ταυτόχρονα απαιτείται προβολή και τέτοιων μεταβατικών αιτημάτων που δεν μπορούν να ικανοποιηθούν στα πλαίσια του παρόντος συστήματος, αλλά μόνο μέσω της πλήρωσης της ιστορικής αποστολής της εργατικής τάξης, την εγκαθίδρυση της εργατικής δημοκρατίας. Το άμεσο και απώτερο συμφέρον της εργατικής τάξης και της νεολαίας δεν μπορεί να είναι η διατήρηση και μόνο κάποιων «κεκτημένων». Είναι μία πραγματικά Δωρεάν Δημόσια Παιδεία, χωρίς ταξικούς φραγμούς, στην υπηρεσία των εργαζομένων και όχι του κεφαλαίου. Η πάλη της εργατικής τάξης ενάντια στην καπιταλιστική εκπαίδευση έχει ως συστατικά της μέρη την πάλη των εκπαιδευτικών για τα εργασιακά τους δικαιώματα, την πάλη της νεολαίας για τα δικαιώματά της στη μόρφωση και τη δουλειά, την πάλη εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων ενάντια στην αστική πολιτική, ειδικότερα σήμερα ενάντια στη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση. Το σύνολο αυτών των αιτημάτων πρέπει να περιλαμβάνεται στην πάλη όλων των δυνάμεων του εργατικού κινήματος για μία παιδεία στην υπηρεσία της εργατικής τάξης και του κράτους της.

2) Η σύνδεση φοιτητικού και εργατικού κινήματος. Ο ρόλος των κομμουνιστών

Η πάλη της εργατικής τάξης για την Παιδεία συνδέεται με διάφορους τρόπους με τις εξελίξεις στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης:

- Ένας σημαντικός πλέον αριθμός εργατικών οικογενειών έχει παιδιά που σπουδάζουν σε Πανεπιστήμια ή τεχνολογικά ιδρύματα. Η κατάσταση της Ανώτατης Εκπαίδευσης, οι όροι των σπουδών, η εργασιακή προοπτική των αποφοίτων κλπ αφορούν άμεσα τα οικονομικά και τις συνθήκες ζωής των οικογενειών αυτών. Επίσης οι όροι ενσωμάτωσης της γνώσης στην παραγωγή έχουν άμεση σχέση με τη **διαμόρφωση**

της αξίας της εργατικής δύναμης. Από την άλλη πλευρά η αστική πολιτική εκμεταλλεύεται το γεγονός αυτό αναπτύσσοντας ιδεολογήματα, όπως αυτό της «κοινωνικής ανέλιξης» και της «ασφαλούς και καλής» επαγγελματικής αποκατάστασης, για να καλλιεργήσει τις μικροαστικές αυταπάτες στην εργατική τάξη και να αποδυναμώσει την πάλη της για δημόσια και δωρεάν Παιδεία.

- Ένα μέρος των αποφοίτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης πρόκειται να ενταχθεί στην εργατική τάξη. Πρόκειται κυρίως για τους αποφοίτους τεχνικών σχολών, για μελλοντικούς κατώτερους υπαλλήλους του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα και πολλούς πλέον επιστήμονες που θα εργαστούν τελικά σε θέσεις εργασίας στις οποίες δεν αξιοποιείται η μόρφωσή τους. Ένα άλλο μέρος προορίζεται να στελεχώσει επιχειρήσεις και υπηρεσίες και θα ενταχθεί στα μισθωτά μεσαία στρώματα ή θα εργαστούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες με όρους που θα ενισχύουν την συνεχή τάση προλεταριοποίησης τους. Μόνο ένα μικρό ποσοστό αποφοίτων πρόκειται να ενταχθεί στην αστική τάξη. Πρόκειται για όσους είναι ήδη κεφαλαιοκράτες λόγω καταγωγής καθώς και για κάποιους που θα εξελιχθούν σε κεφαλαιοκράτες αναπτύσσοντας επιχειρηματική (ή πολιτική!) δραστηριότητα.
- Ένα τμήμα τουλάχιστον των εκπαιδευτικών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ εντάσσεται στα μισθωτά μικροαστικά στρώματα, που αποτελούν εν δυνάμει σύμμαχο της εργατικής τάξης. Ως εργαζόμενοι έχουν συμφέροντα σε μεγάλο βαθμό κοινά με την εργατική τάξη σχετικά με το ύψος των μισθών, την ασφάλιση, τη συνταξιοδότηση, τη φορολογία κ.λπ. Από την άλλη πλευρά, η δική τους πάλη για υπεράσπιση και διεύρυνση του δημόσιου χαρακτήρα της εκπαίδευσης μπορεί να ενταχθεί στην ευρύτερη πάλη της εργατικής τάξης για Παιδεία στην υπηρεσία της εργατικής τάξης.

Η σπουδάζουσα νεολαία μπορεί να είναι σύμμαχος της εργατικής τάξης στους σημερινούς αγώνες της και μακροπρόθεσμα στον αγώνα για την ανατροπή του καπιταλισμού. **Με δεδομένη την κρισιμότητα και την καθολικότητα που έχει για τα συμφέροντα του κεφαλαίου η κυβερνητική επίθεση ενάντια στο δωρεάν και δημόσιο χαρακτήρα των Πανεπιστημίων, ο αγώνας των φοιτητών σήμερα αφορά ένα σημαντικό πεδίο της συνολικής ταξικής πάλης. Το ίδιο το φοιτητικό κίνημα με την αποφασιστική πάλη του ενάντια στην κυβερνητική επίθεση, με τη αντιπαράθεσή του στην αναδιάρθρωση, μπαίνει αντικειμενικά σε σύγκρουση με τα συμφέροντα του κεφαλαίου. Η ενότητα του φοιτητικού κινήματος με το εργατικό κίνημα ισχυροποιεί και τα δύο κινήματα στην πάλη τους ενάντια στο κράτος.**

Η ενότητα όμως του εργατικού κινήματος με το φοιτητικό δεν μπορεί να προκύψει αυθόρμητα, αν με τον όρο ενότητα δεν εννοούμε τυπική αλληλοϋποστήριξη ή συγκυριακή και επιφανειακή συμπόρευση, που πολύ συχνά συμβαίνουν αλλά χωρίς να έχουν καμία προοπτική. Αν με τον όρο ενότητα εννοούμε κοινό αγώνα ενάντια στην κυβερνητική πολιτική και θεωρούμε ότι αυτή η ενότητα πρέπει να έχει συνέχεια μέσα στην εξέλιξη της ταξικής πάλης, τότε χρειάζεται μία πολιτική ενότητας του εργατικού κινήματος που θα επιδρά στο φοιτητικό κίνημα με στόχο να βρίσκεται αυτό στο πλευρό της αγωνιζόμενης εργατικής τάξης. Φορέας της πολιτικής ενότητας της εργατικής τάξης είναι το συνειδητό αγωνιζόμενο τμήμα της, οργανωμένο σε κομμουνιστικό κόμμα και φορέας της πολιτικής ενότητας της εργατικής τάξης με την αγωνιζόμενη νεολαία είναι η κομμουνιστική οργάνωση νεολαίας. Με τη συνειδητή παρέμβαση των κομμουνιστών φοιτητών είναι δυνατό το φοιτητικό κίνημα να βρεθεί σε ταξικό προσανατολισμό και να παλέψει μαζί με την εργατική τάξη για την ανατροπή του καπιταλισμού. Αυτό σημαίνει **να υιοθετήσει και να παλέψει στην πράξη στόχους και αιτήματα που να συνδέονται με την απελευθερωτική – προγραμματική προοπτική της εργατικής τάξης.**

Η επαναστατική φοιτητική Αριστερά, θα πρέπει να πρωτοστατήσει και να καθοδηγήσει ώστε το φοιτητικό κίνημα απέναντι στην επιδίωξη για πλήρη υποταγή της εκπαίδευσης στην αγορά και το καπιταλιστικό κέρδος, να διευρύνει τον αγώνα του για ένα **Πανεπιστήμιο στην υπηρεσία της εργατικής τάξης πραγματικά δωρεάν, απαλλαγμένο από ταξικούς φραγμούς και διακρίσεις, πραγματικά δημόσιο, που θα στοχεύει στην παροχή μόρφωσης και δουλειάς σε όλους τους φοιτητές.** Ένα Πανεπιστήμιο που δεν θα υποτάσσει τη μόρφωση στα συμφέροντα του κεφαλαίου και του κράτους του, αλλά θα απελευθερώνει τη μετάδοση και την ανάπτυξη της επιστημονικής γνώσης στην υπηρεσία της εργατικής τάξης και της κοινωνίας.

Απέναντι στην πολιτική της ανταποδοτικής χρηματοδότησης, των ελλιπών υποδομών, των διδασκτρων, των ανταποδοτικών υποτροφιών, των δανείων, των καρτών σίτισης και των επιδομάτων ενοικίων, της εργασιακής ανασφάλειας, να απαντά και να αντεπιτίθεται διεκδικώντας από τη σκοπιά των συμφερόντων της φοιτητικής πλειοψηφίας και της εργατικής τάξης. **Θα πρέπει στην ουσία να ανασυγκροτήσει την πάλη του βάζοντας στο κέντρο της ένα συνεκτικό πλαίσιο αιτημάτων που να ενοποιεί τα επιμέρους προβλήματα και να συγκεφαλαιώνει σε συγκεκριμένους στόχους.** Στόχοι που πρέπει να γίνουν αντικείμενο συζήτησης στις συνελεύσεις, να εξειδικευτούν, να συμπληρωθούν και κυρίως να βγουν προς τα έξω, στην κοινωνία και την εργατική τάξη, να παλευτούν τώρα, συγκεκριμένα, από το υπάρχον κίνημα, στις τωρινές και αυριανές κινητοποιήσεις του. Να **υιοθετήσει αιτήματα** τμημάτων του εκπαιδευτικού κινήματος (μαθητές, δάσκαλοι, καθηγητές, πανεπιστημιακοί), **αιτήματα της εργατικής τάξης** για αυξήσεις στους μισθούς, τις συντάξεις, δημοκρατικά δικαιώματα και ελευθερίες, **να συνδεθεί με τους αγώνες** κλάδων των εργαζομένων, στηρίζοντας τα αιτήματα και τους αγώνες τους. **Να είναι σταθερά προσανατολισμένο στην απεύθυνση του στο συνδικαλιστικό κίνημα, σε όλα τα επίπεδα οργάνωσης του.**

Η σύνδεση φοιτητικού και εργατικού κινήματος δεν αφορά μόνο το φοιτητικό κίνημα, δεν είναι καθήκον μόνο της φοιτητικής Αριστεράς. **Η εργατική Αριστερά, κυρίαρχα μάλιστα, έχει καθήκον να προσανατολίσει τη δραστηριότητα της στο εργατικό – συνδικαλιστικό κίνημα,** να αξιοποιήσει τη δυναμική των φοιτητικών κινητοποιήσεων, τις εργατικές διαθέσεις και αντιστάσεις ώστε να οργανώσει και να προσανατολίσει το ενιαίο μέτωπο πάλης των εργατών για τα προβλήματα τους ενάντια στον καπιταλισμό, για τα συμφέροντα τους στα ζητήματα της Παιδείας και μέσα από αυτή την πάλη να αλλάξει τους συσχετισμούς δύναμης στο υπάρχον συνδικαλιστικό κίνημα και να συμβάλλει έτσι και στην πάλη των φοιτητών.

3) Η αναγκαιότητα επαναστατικού προγράμματος και η σύνδεση μεταρρύθμισης - επανάστασης

Η πάλη του φοιτητικού κινήματος πρέπει επομένως να συνδεθεί με την πάλη της εργατικής τάξης για την Παιδεία. Η πάλη της εργατικής τάξης ενάντια στην καπιταλιστική εκπαίδευση έχει ως συστατικά της μέρη την πάλη των εκπαιδευτικών για τα εργασιακά τους δικαιώματα, την πάλη της νεολαίας για τα δικαιώματά της στη μόρφωση και τη δουλειά, την πάλη εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων ενάντια στην αστική πολιτική, ειδικότερα σήμερα ενάντια στη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση. Βασικοί άξονες της πάλης πρέπει να είναι οι παρακάτω:

1. Δημόσια και Δωρεάν Παιδεία

- Αύξηση των δαπανών από τον κρατικό προϋπολογισμό για την κάλυψη όλων των υλικοτεχνικών και λειτουργικών αναγκών, για αξιοπρεπείς μισθούς και ασφαλιστικές καλύψεις των εκπαιδευτικών, για όλες τις αναγκαίες παροχές σε μαθητές, φοιτητές και σπουδαστές.
- Κατάργηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης κάθε βαθμίδας. Ειδική πρόνοια για φτωχές οικογένειες και εργαζόμενους νέους.
- Σχολείο διδασκαλίας και μελέτης, δημόσια και δωρεάν παρεχόμενη ολοκληρωμένη μόρφωση (ξένες γλώσσες, τέχνες, αθλητισμός).
- Κατάργηση του διαχωρισμού ΑΕΙ-ΤΕΙ, όχι στη διάσπαση των επαγγελματικών δικαιωμάτων, όλα τα επαγγελματικά δικαιώματα κατοχυρωμένα στο πτυχίο. Ενιαία Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση.

2. Πάλη ενάντια στους ταξικούς φραγμούς – Μόρφωση και δουλειά για όλους

- Ειδικά μέτρα για οικονομικά ασθενέστερες οικογένειες μαθητών και για εργαζόμενους μαθητές, σπουδαστές.
- Δωρεάν σίτιση, στέγαση, συγγράμματα, μετακίνηση για όλους τους φοιτητές και σπουδαστές. Φοιτητικά επιδόματα στο ύψος των βασικών αναγκών διαβίωσης.
- Κατάργηση των κοινωνικο-οικονομικών και εθνικών διακρίσεων και φραγμών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης
- Εισαγωγή χωρίς δίδακτρα και διακρίσεις στην τριτοβάθμια και μεταπτυχιακή εκπαίδευση.
- Κρατική μέριμνα για την απασχόληση των αποφοίτων με νομοθετική κατοχύρωση.

3. Πάλη για τα δικαιώματα και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών

- Αξιοπρεπείς μισθοί, ασφαλιστικές παροχές και συντάξεις. Αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και πρόνοια για την προετοιμασία των εκπαιδευτικών.
- Άμεση κάλυψη όλων των κενών οργανικών θέσεων και προσλήψεις προσωπικού ανάλογες των αναγκών.
- Ενιαίο εργασιακό καθεστώς με μονιμότητα. Κατάργηση συμβασιούχων και ωρομισθίων.

4. Πάλη για την υπεράσπιση και διεύρυνση των δημοκρατικών κατακτήσεων

- Όχι στις αντιδραστικές αλλαγές του θεσμικού πλαισίου σε ΑΕΙ και ΤΕΙ.
- Όχι στα μέτρα εντατικοποίησης των σπουδών, αυταρχισμού και πειθάρχησης μαθητών φοιτητών και σπουδαστών.
- Κατοχύρωση, υπεράσπιση και διεύρυνση του ασύλου.
- Φοιτητικός έλεγχος σε όλες τις αποφάσεις διοίκησης και διαχείρισης. Έλεγχος από τους εργαζόμενους εκπαιδευτικούς στη διοίκηση και τη διαχείριση σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης.
- Κατάργηση αντιδραστικών συγγραμμάτων και αναχρονιστικών μαθημάτων, εξάλειψη της θρησκευτικής, εθνικιστικής και φιλοϊμπεριαλιστικής προπαγάνδας.
- Υπό τον έλεγχο των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευόμενων η κατάρτιση προγραμμάτων σπουδών, η επιλογή συγγραμμάτων, οι μέθοδοι διδασκαλίας.

Το ζητούμενο από την υιοθέτηση αιτημάτων ενός προγράμματος της επαναστατικής, απελευθερωτικής προοπτικής της εργατικής τάξης είναι να αναπτύσσεται η πάλη για την αντίκρουση των σημερινών αντιδραστικών επιδιώξεων της κρατικής εκπαιδευτικής πολιτικής, παράλληλα όμως αυτή η πάλη να σκιαγραφεί τη μετάβαση σε ένα άλλο εκπαιδευτικό σύστημα, απαλλαγμένο από τα αστικά δεσμά, που θα προωθεί τα

συμφέροντα της εργατικής τάξης και της νεολαίας και θα είναι υπό τον έλεγχο της εργατικής τάξης και της νεολαίας. Για να υπάρξει ένα τέτοιο εκπαιδευτικό σύστημα, απαιτείται η κατάργηση της αιτίας ύπαρξης του σημερινού αστικού εκπαιδευτικού συστήματος, της ιδιωτικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής που περιλαμβάνει φυσικά και τη διάλυση του αστικού εκπαιδευτικού συστήματος. Συνεπώς η πραγματοποίηση ενός τέτοιου προγράμματος στο σύνολό του απαιτεί την επαναστατική ανατροπή του καπιταλισμού.

Ωστόσο πρέπει ένα τέτοιο πρόγραμμα από σήμερα να υιοθετείται και να παλεύεται, **γιατί μόνο με την ανάπτυξη μαζικού και μαχητικού κινήματος σ' αυτή την κατεύθυνση θα υπάρξουν σοβαρές κατακτήσεις στο πλαίσιο της σημερινής εκπαίδευσης και μ' αυτόν τον τρόπο μπορεί με καλύτερους όρους να μάχεται για την αποτροπή μέτρων που χειροτερεύουν τη θέση του.** Ταυτόχρονα, μέσα από την πάλη γι' αυτά τα αιτήματα γίνεται δυνατό να συνενώνεται το εργατικό και νεολαιίστικο κίνημα ενάντια στην κυβερνητική πολιτική και να αποκαλύπτει τον ταξικό της χαρακτήρα. Μ' αυτό τον τρόπο η πάλη για τα ζητήματα της Παιδείας συμβάλλει ουσιαστικά στην ωρίμανση της ταξικής συνείδησης, γίνεται ένα σχολείο διαπαιδαγώγησης της εργατικής τάξης και της νεολαίας για την προλεταριακή επανάσταση, την εργατική εξουσία, το σοσιαλισμό-κομμουνισμό.

Η διαπαιδαγώγηση της νεολαίας και της εργατικής τάξης, δεν γίνεται μόνο ούτε κυρίως μέσα από την ιδεολογικοπολιτική ζύμωση και τις πολιτικές και εκλογικές καμπάνιες. **Συντελείται κυρίως μέσα στην καθημερινή ταξική πάλη για την ικανοποίηση των άμεσων διεκδικήσεων της.** Και μόνο μέσα από αυτή την πάλη και την ανάπτυξη της προς όλες της τις πλευρές, την ανάπτυξη των οικονομικών, πολιτικών, ιδεολογικών και θεωρητικών συγκρούσεων και την τελειοποίηση των οργανωτικών της μορφών, μπορεί να γίνει αποτελεσματική, να φέρει σημαντικές κατακτήσεις αλλά και να οδηγηθεί προοπτικά ως το τέλος της, την επαναστατική ανατροπή.

Οι επαναστάτες **παρεμβαίνουν** στην αυθόρμητη πάλη, **πρωτοστατούν** σε κάθε αγωνιστική διεκδίκηση, **σε κοινή δράση** με όλους τους αγωνιζόμενους, έχοντας πλήρη επίγνωση ότι κάθε αγώνας ακόμα για την πιο μικρή διεκδίκηση αποτελεί τη **βάση** για την επαναστατική διαπαιδαγώγηση και την αλλαγή των συσχετισμών και η **αγωνιστική εμπειρία** είναι αυτή που θα δείξει στους αγωνιζόμενους τα πραγματικά τους συμφέροντα. Κριτκάρουν ανοιχτά λαθεμένες θέσεις και αυταπάτες, διατυπώνουν τη δική τους άποψη για την πορεία του αγώνα, για τα αιτήματα που πρέπει να προβληθούν, τις μορφές πάλης και οργάνωσης, αναδεικνύουν τις αιτίες των προβλημάτων. Προβάλλουν το πρόγραμμά τους, δείχνοντας μέσα στην καθημερινή πάλη το μέλλον του κινήματος. Παλεύουν παντού στις διαδικασίες του μαζικού κινήματος ώστε να παίρνονται σωστές αποφάσεις και να υλοποιούνται στην πράξη, να διαμορφώνονται κατάλληλα διεκδικητικά πλαίσια. Όταν οι θέσεις τους δεν γίνονται δεκτές **δεν εγκαταλείπουν και δεν διασπούν τους αγώνες.** Συνεχίζουν την προσπάθειά τους, προβάλλουν πάντα ανοιχτά τις θέσεις τους, επιμένουν να αναδεικνύονται πρωτοπόροι αγωνιστές στην υπεράσπιση και προώθηση των συμφερόντων των αγωνιζόμενων.

Άλλος δρόμος δεν υπάρχει. Η ανάπτυξη της μαζικής ενωτικής πάλης, η σύνδεση της με το επαναστατικό πρόγραμμα, η αλλαγή των συσχετισμών στο κίνημα και τα όργανα του, είναι ο **μόνος δρόμος συμβολής στην επαναστατική προοπτική** αλλά και στις νίκες και τις κατακτήσεις των αγώνων στο σήμερα.

4) Η εργατο-δημοκρατική συγκρότηση και οργάνωση του φοιτητικού κινήματος

Ο τρόπος οργάνωσης των φοιτητικών κινητοποιήσεων και του φοιτητικού κινήματος εν γένει, δεν είναι καθόλου δευτερεύον ζήτημα. Αντιθέτως έχει μεγάλη σημασία τόσο για την αποτελεσματική οργάνωση όσο και γενικά για την προοπτική της πάλης του φοιτητικού κινήματος. Οι καταφανείς αδυναμίες του φοιτητικού κινήματος να οργανώσει ακόμα και στοιχειώδεις απαραίτητες ενέργειες για την διευκόλυνση της πάλης του, πόσο μάλλον η ανάγκη να την αναπτύξει και να την αναβαθμίσει, να συνδεθεί με μια επαναστατική αντίληψη, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη **να προωθηθεί μια διαφορετική από τη σημερινή, αστικοποιημένη, γραφειοκρατική και αντιδημοκρατική συγκρότηση και λειτουργία του φοιτητικού συνδικαλισμού αλλά και την άναρχη, επίσης γραφειοκρατική και αντιδημοκρατική συγκρότηση των οργάνων των πρόσφατων κινητοποιήσεων.**

Το ζήτημα τίθεται μετ' επιτάσεως και από τη σκοπιά της ιδεολογικής διαπάλης. Η επαναστατική Αριστερά πρέπει να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και απέναντι στην κάλπικη, παρωχημένη και αντιδημοκρατική αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία και το αστικό κράτος, να προτάξει την εργατική δημοκρατία, την άμεση δημοκρατία των εργατικών και λαϊκών συνελεύσεων, των άμεσα αιρετών και ανακλητών, αναλογικών αντιπροσωπευτικών τοπικών και πανεθνικών οργάνων. Πρέπει να πρωτοστατήσει σε μια αντίστοιχη οργάνωση της τωρινής πάλης του φοιτητικού κινήματος και στη συνολική εργατοδημοκρατική ανασυγκρότηση του φοιτητικού κινήματος.

Πιστεύουμε ότι απαιτείται **ένα μακρόπνοο μεσοπρόθεσμο σχέδιο για την ανασυγκρότηση του φοιτητικού συνδικαλισμού** στην οποία είναι αυτονόητο ότι η άμεση δημοκρατία των γενικών συνελεύσεων πρέπει να είναι η βάση όλου του οικοδομήματος. Αυτό σημαίνει ότι ο ίδιος ο κόσμος του κινήματος συμμετέχει **άμεσα** σε διαδικασίες βάσης που καθορίζουν όλα τα ζητήματα που αφορούν το κίνημα στη βάση της εκφρασμένης θέλησης της **πλειοψηφίας**. Επίσης **άμεσα εκλέγει** τους εκπροσώπους και τα όργανα του, τα οποία επίσης **άμεσα** μπορεί να **ανακαλέσει** στη γενική συνέλευση. Σημαίνει μαζικές ΓΣ στις οποίες θα διεξάγεται ιδεολογική – πολιτική αντιπαράθεση που θα καταλήγει όμως σε συγκεκριμένες αιχμές και δραστηριότητες που θα υιοθετεί ο σύλλογος.

Τα ΔΣ είναι πολιτικά όργανα των συλλόγων με ευθύνη για την υπηρετήση, τη διεξαγωγή και την υλοποίηση των αποφάσεων των ΓΣ αλλά και την εκπροσώπηση του συλλόγου. Οι εκλογές και το ΔΣ εκφράζουν πολιτικούς συσχετισμούς. Η δική μας μέριμνα δεν πρέπει να είναι η απαξίωση των ΔΣ η απόσπαση και η αντιπαράθεση τους στις ΓΣ αλλά αντίθετα η μετατροπή τους σε όργανα και υπηρέτες της ΓΣ. Για να γίνει κάτι τέτοιο δυνατό, προϋποθέτει μια **οργανωτική ανασυγκρότηση** των ΔΣ που να υφίσταται την **επίδραση των συσχετισμών που διαμορφώνονται και αλλάζουν συνεχώς στις ΓΣ**. Και ένα καταλυτικό μέτρο σε αυτή την κατεύθυνση είναι η αιρετότητα αλλά και η ανά πάσα στιγμή ανακλητότητα των μελών του ΔΣ από τη ΓΣ. Αυτό είναι πολύ συγκεκριμένη διαφορά μεταξύ εργατοδημοκρατικής και αστικής κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης και δημοκρατίας που καθιστά εμφανές ότι δεν είναι γενικώς οι δομές αστικοποιημένες αλλά ο τρόπος που λειτουργούν, ο οποίος όμως είναι ζήτημα **πολιτικής κατεύθυνσης και συσχετισμών** και άρα μπορεί να αλλάξει.

Από εκεί και πέρα βασικό πολιτικό – οργανωτικό πρόβλημα του φοιτητικού κινήματος είναι η παντελής απουσία **δευτεροβάθμιων οργανώσεων**. Έχει φανεί ότι ο αντίπαλος – το κράτος – συνυπολογίζοντας αυτή την παράμετρο κινείται στην κατεύθυνση της προώθησης των αναδιάρθρωσεων μέσω των ιδρυμάτων. Και η απουσία δομών σε αυτό το επίπεδο είναι προφανής και φανερώνεται και στη δυσκολία να αντιμετωπιστεί η επίθεση αυτή με κινηματικούς όρους στο επίπεδο του ιδρύματος καθώς λογικά υπάρχουν διαφορετικές ταχύτητες του κινήματος στις επιμέρους σχολές του κάθε ιδρύματος, τη στιγμή που απαιτείται ενιαία παρέμβαση των συλλόγων. Η ανυπαρξία δομών του σε αυτό το επίπεδο, σε συνδυασμό και επιτείνοντας την αντικειμενική δυσκολία ομογενοποίησης του

κινήματος των επιμέρους συλλόγων, τελικά χαντακώνει εν πολλοίς και τις προσπάθειες των πιο πρωτοπόρων συλλόγων που παλεύουν κατά μόνας ενάντια σ' έναν εχθρό οργανωμένο σε ανώτερο επίπεδο, καθιστώντας τον αγώνα τους αναποτελεσματικό και δίνοντας λαβές στον αντίπαλο να διασπάσει και να κατακερματίσει περαιτέρω το φοιτητικό κόσμο του ιδρύματος, στήνοντας εμφύλιο μεταξύ των φοιτητών κάθε τμήματος, εκμεταλλευόμενος ακριβώς την ανομοιογένεια του επιπέδου συνείδησης και δράσης των συλλόγων.

Αυτή η κατάσταση καθιστά επιτακτική την ανάγκη ανασυγκρότησης του συνδικαλισμού σε δευτεροβάθμιο επίπεδο. Και εδώ, το πραγματικό επίδικο δεν είναι η ανασυγκρότηση ή όχι αλλά ποια ανασυγκρότηση. Βασικός όρος απ' αυτή την άποψη είναι η πολιτική αναζωογόνηση των συλλόγων και η διαμόρφωση μιας κρίσιμης μάζας συλλόγων όγων που θα κινηθούν σε μια κατεύθυνση που να υπηρετεί τουλάχιστον τους εξής όρους εργατοδημοκρατικής συγκρότησης **1) αιρετότητα και ανακλητότητα** ανά πάσα στιγμή των εκπροσώπων από τους ΦΣ και τις ΓΣ **2) αναλογική δημοκρατική αντιπροσώπευση των συλλόγων στο δευτεροβάθμιο όργανο** και όχι ομοσπονδιακή (δηλαδή αναλογική αντιπροσώπευση με βάση την αριθμητική δύναμη των συλλόγων και όχι «έναν από κάθε σχολή»). Από κει και πέρα η παραπάνω οργανωτική δομή θα μπορούσε να εκφραστεί **σε τοπικό και πανελλαδικό τριτοβάθμιο επίπεδο** στη βάση βεβαίως των ίδιων αρχών.

Απαιτείται δηλαδή μια διαδικασία αναζωογόνησης των συλλόγων, ζύμωσης της αναγκαιότητας ανασυγκρότησης του κινήματος, συγκρότηση μαζικής κίνησης συλλόγων με βάση τις πολιτικές και οργανωτικές αρχές που περιγράψαμε παραπάνω για την ανασυγκρότηση του φοιτητικού συνδικαλισμού γιατί κάτι τέτοιο θεωρούμε πως είναι αναγκαιότητα του κινήματος.

Δεν μιλάμε για ανασύσταση των **υπαρχόντων 2βάθμιων δομών** με τις υπάρχουσες γραφειοκρατικές και αστικοκοινοβουλευτικές μορφές λειτουργίας (πχ ΦΕΠΑΠ), μέσω ενός κομπρεμί με άλλες παρατάξεις και τελικό στόχο να «πιάσουμε και εμείς μια θέση». Και πολύ περισσότερο δεν μιλάμε για την ανασύσταση της **«υπάρχουσας» «3βάθμιας» ΕΦΕΕ και του Κεντρικού της Συμβουλίου**. Μιας ΕΦΕΕ που είναι κεφάλι δίχως σώμα, 3βάθμιο όργανο χωρίς 2βάθμια στήριξη, μια ΕΦΕΕ παραταξιακή, γραφειοκρατική και αντιδημοκρατική.

Οι μορφές οργάνωσης του κινήματος που αναδείχθηκαν κατά την διάρκεια των καταλήψεων ήταν ακριβώς η προσπάθεια να ξεπεραστεί η παραλυτική επίδραση του αστικοκοινοβουλευτικού τρόπου οργάνωσης του φοιτητικού κινήματος. Ωστόσο τέτοιες μορφές οργάνωσης της έξαρσης της πάλης του κινήματος **δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την ανάγκη για μια μόνιμη οργάνωση του φοιτητικού κινήματος και συνδικαλισμού** στη βάση των αρχών αιρετότητας, αναλογικότητας ανακλητότητας. Στις ίδιες αρχές άλλωστε θα έπρεπε να στηρίζονται και αυτές οι μορφές (συντονιστική επιτροπή κατάληψης, συντονιστικό γενικών συνελεύσεων και καταλήψεων) για να μπορούν να παίξουν έναν πραγματικά προωθητικό ρόλο για το παρόν και το μέλλον του κινήματος.